

ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
งานครบรอบ 54 ปี วันพระราชทานนาม
และ 135 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล

การทอ่งเที่ยว อย่างย้งยีน:

ในภาวะความไม้งยีน
ของการพัฒนา

โดย คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์

สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
งานครบรอบ 54 ปี วันพระราชทานนาม และ 135 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล
วันพฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566

“การทองเที่ยวอย่างยั่งยืน: ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา”

โดย คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

หนังสือ ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
งานครบรอบ 54 ปี วันพระราชทานนาม และ 135 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล
เรื่อง “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา”

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2566
ISBN: 978-616-443-811-8

คณะผู้จัดทำหนังสือ

ที่ปรึกษา

คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์

สมาชิกวุฒิสภา

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

การท่องเที่ยวและกีฬา

ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ภัทรชัย กีรติสิน

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย

นางสาวมณีนรีตน จอมพุก

ผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัย

นางสาวตรีระกา กิจเนตร

กองบริหารงานวิจัย

นางสาวนันทิศา เส็งมา

กองบริหารงานวิจัย

ปกและรูปเล่ม

กองบริหารงานวิจัย

จัดทำโดย

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

โทรศัพท์ 0-2849-6242 โทรสาร 0-2849-6247

<https://op.mahidol.ac.th/ra/>

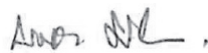
เอกสารกองบริหารงานวิจัย

หมายเลข 114/2566

คำนำ

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับเกียรติจาก คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์ สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มาแสดงปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 12 ในงานครบรอบ 54 ปีวันพระราชทานนาม และ 135 ปีมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา” ซึ่งท่านได้กล่าวถึง “ความยั่งยืนของการท่องเที่ยว” ให้ความรู้ในวงการท่องเที่ยวที่ต้องเชื่อมโยงกับความรู้ของสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย โรงเรียน ผู้รู้ ปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อจะรับสิ่งเหล่านั้นไป เอาไปสอดแทรกเล็ก ๆ น้อย ๆ และอาจจะสำคัญมากพอ ซึ่งหากเราในฐานะที่เป็นประเทศผู้รับนักท่องเที่ยวมากถึงอันดับ 10 ของโลก และมีสถานะการเงินที่ได้มาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมากถึงเป็นอันดับ 4 ของโลก หากเราไม่ได้ใช้โอกาสนี้ในการเปลี่ยนแปลงมันเพื่อเรา เพื่อประเทศไทย และเพื่อโลก สิ่งเหล่านั้นย่อม “เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน”

มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึกในงานแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 12 ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้ให้ความรู้ แนวคิด พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา ที่จะมาถึงในปัจจุบันและอนาคต มหาวิทยาลัยมหิดลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่านที่มีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษาที่จะช่วยกันพัฒนาความยั่งยืน เพื่อสร้างคนยุคใหม่และสร้างอนาคตเพื่อตอบโจทย์ประเทศ ตอบโจทย์โลกนี้ ให้อยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

เมษายน 2566

สารบัญ

6

คำกล่าวรายงาน

7

คำกล่าวเปิดงาน

แสดงปาฐกถาและประวัติองค์ปาฐก

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

9

ประวัติองค์ปาฐก

12

“การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน :

ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา”

ภาคผนวก

36

ความเป็นมา

ในการจัดแสดงปาฐกถาเกียรติยศฯ

เนื่องในวันพระราชทานนาม

มหาวิทยาลัยมหิดล

(พ.ศ. 2542 - 2566)

44

ประวัติ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช

คำกล่าวรายงาน

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์ภัทรชัย กีรติสิน

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย

ประธานกรรมการฝ่ายจัดปาฐกถาเกียรติยศฯ

กราบเรียน คุณวีระศักดิ์ ไควสุรัตน์ หม่อมหลวงวรุตม์ วรวรณ ท่านอธิการบดี
ท่านผู้บริหาร และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ด้วยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2512 ในวันนี้ได้เวียนมาบรรจบครบเป็นปีที่ 54 ของวันพระราชทานนาม และ 135 ปี ของมหาวิทยาลัยมหิดล จึงจัดให้มีการแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ซึ่งในปีนี้อัดขึ้นเป็นครั้งที่ 12 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณเนื่องในวันคล้ายวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” และได้น้อมรำลึกถึงศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

ในโอกาสนี้ ขอกราบเรียนเชิญท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ กล่าวเปิดงาน และกล่าวแนะนำผู้แสดง ปาฐกถาต่อไป

คำกล่าวเปิดการแสดงปาฐกถา

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

กราบเรียน คุณวีระศักดิ์ โควรรัตน์ หม่อมหลวงวรุตม์ วรวรณ และ
ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ตลอดระยะเวลา 54 ปี ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ
ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนามากิจโยชนในสมเด็จพระ
มหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการพัฒนา
ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อประโยชน์ต่อแผ่นดิน ตามที่เราชวามหิดล ได้ตั้งจิตปณิธาน
ว่า “เราเจสสืบสานพระราชบิดา สู่ปัญญาของแผ่นดิน”

บัดนี้ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566 มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดแสดงปาฐกถา
เกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช เป็นครั้งที่ 12 เพื่อเป็นการระลึก
ถึงคุณงามความดีของท่าน ที่ได้เคยดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดี และในปีผมในนาม
ของมหาวิทยาลัยมหิดล รู้สึกมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่คุณวิระศักดิ์ ไควสุรัตน์
สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้เกียรติ
มาแสดงปาฐกถาเกียรติยศฯ ในหัวข้อเรื่อง “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ในภาวะ
ความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา” ผมขอแนะนำประวัติของท่านโดยสังเขป ดังนี้

ประวัติคุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์

สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 23 ตุลาคม 2508

การศึกษา

- LL.B นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2532
- LL.M นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2535
- ปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (EAU) พ.ศ. 2557
- ปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ด้านการบริหารการท่องเที่ยว จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พ.ศ. 2560
- ปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

ตำแหน่งปัจจุบันในวุฒิสภา

- ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการกีฬาของวุฒิสภา
- รองประธานกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของวุฒิสภา
- ประธานอนุกรรมาธิการการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- กรรมการวิชาการของวุฒิสภา
- กรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560

ตำแหน่งที่ผ่านมา

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (3 ครั้ง)
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการกฤษฎีกา)
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540
- ประธานที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการนายกรัฐมนตรี)
- ผู้ประสานงานพิเศษของนายกรัฐมนตรี ด้านการข่าวกรองแห่งชาติ
- เลขานุการประธานวุฒิสภา
- เลขานุการประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ
- เลขานุการประธานรัฐสภา
- ประธานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือ ททท.
- ประธานองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (DASTA) อพท.
- ประธานกรรมการส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (TCEB) สสปน.
- ประธานกรรมการการกีฬาแห่งประเทศไทย หรือ กกท.
- ประธานคณะกรรมการกีฬามวย ตาม พ.ร.บ. กีฬามวย
- ประธานคณะกรรมการกีฬาอาชีพ ตาม พ.ร.บ. กีฬาอาชีพ
- รองประธานคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ

- ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) หรือ ITD
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติ
- ผู้ริเริ่มโครงการสถานีทีวีกีฬา และโครงการจัดทำเพลงเชียร์กีฬาระดับชาติ
- ผู้บริหารสถานการณ์และแก้ไขปัญหานักท่องเที่ยวตกค้าง เนื่องจากเหตุการณ์ปิดสนามบินนานาชาติ
- กรรมการและกรรมการบริหาร มูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภา) ยามยาก สภากาชาดไทย
- กรรมการและรองเลขาธิการ มูลนิธิพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 5 ณ บ่อมพระจุลจอมเกล้าฯ
- กรรมการบริหารมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- รองประธานกรรมการกองทุนอาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาราชินี ของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็ก)
- ประธานกรรมการประเมินผลกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม
- ประธานอนุกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ประเภทภาพยนตร์และละคร กระทรวงวัฒนธรรม
- กรรมการ มูลนิธิไทย กระทรวงการต่างประเทศ
- กรรมการ มูลนิธิประชาธิปไตยกิจการเพื่อสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กรรมการและเลขาธิการ มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย
- ที่ปรึกษา มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา
- อธิการวิทยาลัยการท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยรังสิต
- รองประธานกรรมการสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)
- วิทยาการและคอลัมน์นิสต์

ปราชญ์กาเกียรตินิตยศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
งานครบรอบ 54 ปี วันพระราชทานนาม และ 135 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล
วันพฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566

เรื่อง

“การท่องเที่ยวยั่งยืน: ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา”

โดย คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์

สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กราบเรียนท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ท่านผู้มีเกียรติ และคณาจารย์ ตลอดจนนักศึกษาที่เคารพทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาร่วมแสดงความยินดีต่อโอกาสที่ครบรอบ 54 ปี ของวันพระราชทานนาม มหาวิทยาลัยมหิดล และครบ 135 ปี ของการก่อตั้ง และได้มีโอกาสมาเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมรำลึกถึงคุณงามความดีของศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ที่นี้ในวันนี้

หัวข้อที่ผมจะมานำเสนอกับท่านในวันนี้ คงจะเป็นเรื่องจริง ๆ แล้วแทบทุกท่านเคยมีโอกาสได้ใช้ความคิดกับมันมา ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา เราได้เห็นการเติบโตของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย และเราก็คงจะมีสิ่งที่เราเห็นพ้อง เห็นแย้ง เห็นต่าง หรือมีความใฝ่ฝันอยากจะเห็นมันเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุที่ว่า โลกนี้ก็มีเรื่องอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดสิ่งที่ เป็นปัจจัยที่ท้าทาย และทำให้เรารู้สึกได้ว่าจากสิ่งเล็ก ๆ ที่เรารู้สึกเหมือนไม่ได้มีราคาอะไร กลายเป็นของที่มีราคาแพง แต่ในขณะเดียวกันคุณค่าของมันซึ่งไม่เกี่ยวกับราคาก็ยังได้รับการยกย่อง ไม่ใช่เพราะจากในประเทศ แต่จากสากลโลก หลายท่านในที่นี้อาจจะยังไม่ทราบว่า เมื่อประมาณสัก 4 ปีที่แล้ว ประเทศไทยและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาสูงเป็นอันดับ 10 ของโลก ครั้งนั้นผิอู่ว่าผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอยู่พอดีการเป็นอันดับ 10 มีชาวต่างชาติเข้ามาแวะเวียน ท่องเที่ยว สัมผัสประเทศไทย สัมผัสวัฒนธรรม อาหารไทย และก็ไปเยือนตามเมืองต่าง ๆ ของประเทศไทย จำนวนเกือบจะเป็น 40 ล้านคนนั้น เป็นสิ่งที่ผมก็ได้เรียนกับคนที่ทำงานกับผมว่า ผมขอไปมีส่วนร่วมในการต้อนรับคนที่ 35 ล้านที่เข้ามา แล้วต่อมาก็ไปต้อนรับคนที่ 40 ล้านที่สนามบินถามว่าไปทำไม ไปเพื่อจะไปบอกให้เป็นข่าวสารกับผู้คนในสังคมให้รับทราบว่า บัดนี้เรามีแขกมาเยือนประเทศของเราจากทั่วโลกนั้น มากเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรไทยแล้ว เราไม่ได้กำลังตื่นเต้นกับจำนวนว่ามีเท่าไร แต่เรากำลังบอกว่าเรามีสัดส่วนของแขกที่มาเยือนเราอย่างสม่ำเสมอ ประจำ เกินกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรที่ประเทศเรามี นั่นหมายความว่า สิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการ การดูแลคุณภาพ ถ้าเราอยากจะต้อนรับขับสู้ให้เกิดความประทับใจนั้น เราไม่ได้ใช้แค่ใจ

เท่านั้นแล้ว เราต้องใช้ระบบ ต้องใช้การทำงานที่เข้าใจเขา เข้าใจเรา รอยยิ้มของเขา สำคัญมาก แต่ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันคือรอยยิ้มของพวกเราตนเอง การท่องเที่ยวของเราก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนสูงมาก และสูงมากจริง ๆ เพราะในปีนั้นในระดับสากล UNWTO องค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวโลก ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่เมืองมาดริด ประเทศสเปน ประกาศว่าเราเป็นผู้มีรายได้ทางด้าน GDP จากด้านการท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 4 ของโลก สูงกว่าที่ประเทศอย่างอิตาลีได้ สูงกว่าประเทศอย่างเยอรมนีได้ ถ้าเราจะเป็นรองในด้านรายได้จาก GDP ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ได้มาจากเงินตราต่างประเทศที่เข้ามา อันดับ 1 คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งสูงมาก เพราะเขาเป็นประเทศใหญ่ ใคร ๆ ก็เดินทางไป และเขาก็เดินทางกันเองในประเทศ อันดับ 2 สเปน อันดับ 3 คือ ฝรั่งเศส แล้วก็ไทยเป็นอันดับ 4 เพราะฉะนั้นจากสิ่งที่เราไม่ได้เห็นว่ามีมูลค่ามากมายนั้น โลกก็บอกว่า ก็ไม่รู้ละ บัดนี้ประเทศของท่านได้ก้าวมาสู่อันดับ 4 ในแง่ของตัวเงิน ท่านมาอยู่ในอันดับ 10 ในแง่ปริมาณที่คนเข้า แต่สิ่งหนึ่งที่เขาเองต้องยอมรับ และไปเทียบกับนักท่องเที่ยวในเมืองประเทศอื่น ๆ ไม่ได้เลย ก็คือความหลากหลายของสัญชาติ และพาสปอร์ตของผู้คนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยนั้น มีความหลากหลายมากเสียยิ่งกว่าใครทั้งหมดในโลกนี้ เพราะเรารับทุกชาติ ทุกผิวสี ทุกกลุ่ม ทุกทวีป ที่ทยอยเดินทางเข้ามาสมำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี

ในช่วงก่อน 20 ปีที่แล้วนั้นจะมีช่วงหย่อนท่องเที่ยวช่วงครึ่งปี ในการที่มีคนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจากต่างประเทศ หย่อนท่องเที่ยวในช่วงที่เรามีหน้าฝน แต่ที่เขาหย่อนท่องเที่ยวไม่ใช่เพราะว่าฝนตกที่บ้านเราแล้วมันเฉอะแฉะ ไม่ใช่เลย แต่เป็นเพราะว่าในโลกสากลเขาไม่ได้มีวันหยุดใหญ่ประจำปีของคนทำงานในประเทศ เหล่านั้นต่างหาก ช่วงวันหยุดใหญ่ของเขาส่วนใหญ่มักจะไปเริ่มเอาตามวันชาติบ้าง ไปเริ่มเอาตามเทศกาลคริสต์มาสปลายปีบ้าง เพราะฉะนั้นฤดูท่องเที่ยวของประเทศไทย จึงจะขึ้นสูงมากตั้งแต่เดือนตุลาคมเป็นต้นไป เพราะช่วงตุลาคมเป็นวันชาติจีน แล้วก็ตามมาด้วยการเป็นวันหยุดตามประเพณีของชาวตะวันตก เขาไม่ได้หยุดกัน 3 วัน 5 วัน เขาหยุดกันเป็นเดือน สองเดือน หรือสามเดือน เพราะฉะนั้นก็จะทำให้เราคุ้นเคยกับฤดูกาลท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่จะมีแขกมาเยือนมาก ตั้งแต่หลัง

หมดฝน ก็คือเดือนตุลาคมเป็นต้นไป และเขาก็อยู่กับเราไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งเราลอง เทศกาลตรุษจีนเสร็จ นักท่องเที่ยวจีน นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นก็จะทยอยกลับกันไป และเราก็จะค่อย ๆ อยู่ในสภาพที่สงบลงบ้างอีกครั้งหนึ่ง แต่นั่นเป็นเหตุการณ์ 20 ปีที่แล้ว มาภายหลัง สภาพหย่อนท้องช้างนั้นไม่มีอีกแล้ว เพราะว่าช่วงที่กำลังฝนตกและ ไม่เป็นวันหยุดของโลกสากลอื่น ๆ แต่เป็นวันหยุดสำคัญของชาวตะวันออกกลาง เป็นวันหยุดสำคัญของคนอินเดียที่มาจากเอเชียใต้ เป็นช่วงเวลาที่ฤดูร้อนของเขาเข้าสู่ จุดร้อนสูงสุด ทำให้การตัดสินใจที่จะออกเดินทางจากบ้านของเขามาเที่ยวในโลกนี้ จึงเกิดในช่วงนั้น และเมื่อมาถึงพวกเขาก็ไม่มีความอดอดขัดใจกับการที่ได้เห็นฝนตก จะตกแบบปรอย ๆ หรือจะหนักในประเทศไทย เพราะบ้านเขามีฝนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะจากตะวันออกกลาง เวลาคนที่อยู่ในตะวันออกกลางเขามองไปไกล ๆ เขาเห็นฝนนะ เขาเห็นฝนเป็นประจำ แต่ฝนเหล่านั้นมาไม่ถึงพื้น เพราะความร้อนที่พื้น สูงมากจนกระทั่งทำให้ไอของไอน้ำที่หล่นลงมานั้นมันระเหยกลับไปเป็นเมฆอีกครั้ง หนึ่ง การที่เขาเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยแล้วไปเห็นป่าสีเขียว เห็นทะเลงาม ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เขากลับไปบอกเล่ากัน เพราะฉะนั้นคำว่า word of mouth การเล่า จากปากต่อปาก จึงกลายเป็นพลังในการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยที่มาจากคนที่เขามีความไว้วางใจ พอฟังจากคนที่มีประสบการณ์โดยตรงมาเที่ยวในประเทศไทยแล้ว กลับไปพูด สิ่งเหล่านี้คงช่วยโฆษณาได้บ้าง แต่การที่คนที่มีความน่าเชื่อถือในชุมชน ในสังคมนั้น มาเที่ยวแล้วรู้สึกดีใจ เขานำกลับไปเล่า เลยกลายเป็นทำให้เรามียุค การท่องเที่ยวของเราอย่างน้อย 4 ยุค ในช่วงสี่สิบปีที่ผ่านมา

สี่สิบปีที่แล้ว เป็นสี่สิบปีที่จอทีวีขาวดำเริ่มวางอยู่ตามบ้านของคนชั้นกลาง และเป็นช่วงเดียวกันกับที่โลกนี้กำลังสนใจการรายงานข่าวเกี่ยวกับความเป็นไปในสงครามอินโดจีน เพราะเป็นสงครามที่เกิดขึ้นภายหลังจากสงครามเกาหลี เริ่มสงบลง แล้วก็สงครามเย็นชุดใหม่ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหรัฐฯ เข้าไปมีปัญหาและเข้าไปมีสงครามกับเวียดนาม ผู้คนในชาติภาคตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นชาวฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เข้าร่วมวงไพบูลย์ในการ เข้าไปมีส่วนในสงครามเวียดนาม ส่งลูกหลาน คนหนุ่มสาวเข้าไปอยู่ในสงคราม ก็จะต้องมีการติดตามดูกันทางโทรทัศน์ตามบ้าน และนั่นคือกลุ่มคนชั้นกลางกลุ่มสำคัญ

ของโลกที่รู้จักประเทศไทยโดยบังเอิญ จากการที่เขาติดตามข่าวสารสงครามที่เกิดขึ้นในเวียดนาม พื้นที่การรายงานข่าวเกี่ยวกับสงครามในเวียดนาม ยืนอยู่ในจุดปลอดภัยที่สุด คือ Bangkok เพราะฉะนั้นทุกครั้งที่ยังรายงานข่าวเกี่ยวกับความเป็นไปว่าใครกำลังทำอะไร นายพลอะไรเยี่ยมที่ไหน แล้วมีการโจมตีที่ใด มีการสูญเสียเท่าไร สุดท้ายผู้สื่อข่าวก็จะบอกว่า This is NBC report from Bangkok, Thailand. คนจำนวนมาก ซึ่งเป็นคนชั้นกลาง ซึ่งไม่เคยเดินทางมาแถบนี้เลยก็เลยรู้จักคำว่า Bangkok, Thailand แต่ในฐานะที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยที่สุดที่เขาอยากจะให้ลูกหลานของเขา ถ้ายิ่งไม่กลับบ้านขอให้ได้กลับมาอยู่ในพื้นที่ที่ Bangkok ไม่ก็ Thailand คนเหล่านั้นคือคนที่มีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอย เพราะวันนั้นนักท่องเที่ยวไทยยังแทบไม่ปรากฏตัว และเขาก็เลยได้รู้จักเพราะนั่นเป็นฐานทัพ เป็นฐานที่ตั้งของกองทัพอากาศของเขา อยู่ในภาคอีสานเป็นจำนวนมาก และนั่นทำให้ภาคอีสานเป็นอีกส่วนหนึ่ง ภาคอีสานมีสนามกอล์ฟก่อนอีกหลายสถานที่ในประเทศไทยถ้าไม่นับกรุงเทพมหานคร จึงมีสนามกอล์ฟ จึงมีโรงบิลเลียด และมีสนามม้า ผมไม่ได้เล่าเรื่องนี้เพื่อจะบอกว่า สงครามนำมาซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนำมาซึ่งสนามม้า แต่ผลของมันเป็นแบบนั้น โดยสภาพของมัน นั่นเป็นยุคแรก เพราะฉะนั้นเวลาที่มีคนเข้ามาถ่ายทำข่าวในประเทศไทย เวลารายงานออกไปนอกจากข่าวสงครามในเวียดนามแล้ว เขาอยู่ในประเทศไทยอยู่แล้วก็เดินทางไปพบกับบัวดาวอาราม สิ่งปลูกสร้าง สถาปัตยกรรม แล้วก็ถ่ายทำออกมาแล้วก็บอกว่าคนไทยนั้น เขาพูดมาตั้งแต่วันนั้นเลยว่า **คนไทยคนพื้นเมืองที่นี่แม้จะพูดภาษาสากลไม่ได้ หมายถึงพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ แต่ทุกคนมีความอหิยาศัยไมตรี ใครมาก็ต้อนรับขับสู้** เขาไม่ได้อธิบาย แต่เป็นสิ่งที่นักประวัติศาสตร์ในประเทศไทยก็สามารถที่จะอธิบายแทนได้ ก็คือว่า ก็เพราะว่าคนเหล่านั้นไม่ว่าจะอยู่ที่อุดร อุบล ร้อยเอ็ด อีสาน ขอนแก่น เขาไม่เคยเห็นชาวต่างชาติว่าเป็น aggressor หรือเป็นผู้รุกราน เพราะในประวัติศาสตร์ของเราไม่เคยรู้สึกว่ามีชาวต่างชาติเข้ามารุกราน เราไม่เคยสูญเสียอำนาจอธิปไตย เพราะฉะนั้นฐานลึก ๆ ใน DNA ของคนไทยไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม จะอยู่เชิงใหม่ ภาคใต้ ภาคเหนือ หรือภาคอีสาน ก็จะมีรู้สึกตลอดเวลาว่าชาวต่างชาติ ผมต่างสีผิวต่างพรรณ เมื่อเข้ามาแล้ว ล้วนแล้วแต่ดูเป็นมิตรไมตรี เราจะต้อนรับขับสู้เขา

แล้วบรรยากาศนั้นเป็นบรรยากาศที่ซื้อไม่ได้ และโลกนี้ ประเทศอื่นอยากจะได้อารมณ์แบบนี้จาก DNA ของคนของเขา เขาก็ไม่สามารถสร้างให้มันเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ เขาอาจจะสอนให้มีความมุ่งมั่นในการต้อนรับ ให้มีความประณีตในการดูแลคน หรือแม้กระทั่งอธิบาย Story เบื้องหลังของอาหารชนิดต่าง ๆ ขนมนมเนยที่นำมาเสิร์ฟแขก เพื่อให้รู้ว่าเขามีความจริงใจ เขามีความภูมิใจในวัฒนธรรมอย่างไร แต่ความเป็นมิตรไมตรีจากสายตา จากท่าทาง สิ่งเหล่านี้ซื้อไม่ได้ และประเทศไทยนับจากนั้นเป็นต้นมา เวลาพูดถึงรางวัลที่มอบให้แก่ประเทศที่มี Best Local Friendly หรือชาวท้องถิ่นที่มีความเป็นมิตรไมตรีสูง เราได้ที่ 2 ของโลกตลอดมา ไม่เคยหลุดไปจากนี้ ท่านผู้มีเกียรติในที่นี้ คงสงสัยกันนิดหนึ่งว่า แล้วใครได้ที่ 1 ประเทศไอร์แลนด์ครับ นั่นคือรางวัลของเมื่อสี่สิบปีที่แล้ว แล้วก็ได้มาตลอดจนกระทั่งบัดนี้ก็ได้อยู่ รางวัลประเภทที่ 2 เกิดขึ้นในยุคที่ 2 เหมือนกัน นั่นเป็นยุคแรกที่ชาวตะวันตกรู้จักประเทศไทยโดยไม่ต้องโฆษณา

รางวัลประเภทที่ 2 มาในฐานะเป็นยุคที่เจ้าพ่อดัลลัสเป็นหนังสือที่รู้จักอเมริกันที่เข้ามาฉายในทีวีของประเทศไทยในยุคนั้น เราได้เห็นชีวิตของคนชั้นกลาง ก่อนหน้านั้นเราไม่ได้เห็นอะไรของเขาเลยนะ แต่โลกเริ่มได้เห็นชีวิตของคนชั้นกลางที่ฮอลลีวูดฉายออกไปทั่วโลก เขาไม่ได้ฉายประเทศไทยหรอก แต่เขาฉายเรื่องวิธีการอยู่ การกิน การเป็นของเขา และเขาให้เกิดนิยามที่เป็น Soft Power ในวันนี้ก็คือ นิยามในการให้รางวัลสำคัญแก่ชีวิตของคนทีสำเร็จแล้ว คนดีใจต้องฉลองในการฉลองนั้นพูดถึงการไปมีชีวิตอยู่ใกล้ ๆ กับชายหาด ชายทะเล กลายเป็นว่าการไปชายหาด ไปชายทะเล กลายเป็นรางวัลสำหรับคนชั้นกลางทั้งหลาย หลายคนในที่นี้คงจะพอเคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับภูเก็ต เกี่ยวกับเรื่องของสมุยว่า ลูกที่พ่อแม่รักนั้นจะให้เป็นที่ดินที่เป็นมรดกที่อยู่ในส่วน ส่วนลูกที่พ่อแม่อาจจะยังไม่รักมากนัก ส่งให้ไปอยู่ใกล้ ๆ ชายทะเล เพียงแต่ผู้ที่มีมอบกก็คงไม่นึกว่าในอีก 20 - 30 ปีต่อมา พื้นที่ชายทะเลมีค่ามากกว่าที่ดินในส่วนมากมาย วันนี้ผมจึงตั้งใจที่จะใส่เสื้อสีน้ำเงิน เพราะเป็นสีของมหาวิทยาลัยมหิดล แต่ทรงของเสื้อนั้นเป็นทรงคนไทยที่อยู่ที่จังหวัดภูเก็ต วิธีการของเขาคือเขาผสมระหว่างบูรณาการคนท้องถิ่นกับคนจีนที่เข้ามาทำธุรกิจอยู่ที่ภูเก็ต แล้วก็ตัดเย็บออกมาเป็นรูปแบบนี้ ยุคที่สองทำให้ทะเลของไทยเป็นที่รู้จักของโลก ไม่เพียงเพราะมันสวย แต่เพราะมันอุ่น ทะเลอุ่นนั้นเป็นของที่หาไม่ง่ายนะ

ในโลกนี้ กระแสน้ำเย็นไหลผ่านทวีปต่าง ๆ และประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มี 4 ฤดู ประเทศ 4 ฤดูส่วนใหญ่ไม่ได้มีกระแสน้ำอุ่นไหลผ่านเขา เป็นกระแสน้ำเย็นทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นอยู่ดี ๆ อย่างจะโดดลงน้ำ จะพาเด็กลงน้ำนั้นก็ต้องคิดเยอะนะว่าจะไปช่วงไหนดี และจะอยู่กันได้อะไร แต่ถ้ามาทะเลที่ประเทศไทย ใน South East Asia เขาบอกว่าเป็นทะเลอุ่น โดดลงเมื่อไหร่ก็ได้ เรามีทั้งส่วนที่เป็นอ่าว เป็นอ่าวประวัติศาสตร์ เข้ามาเป็นตัว ก โกว ขนาดของคลื่นจะน้อย ถ้าชอบที่มีคลื่นมากไปหาอันดามัน ซึ่งก็จะช่วยให้เขามีสีสันของทะเลที่แตกต่างออกไป แต่ทั้งหมดนั้นทะเลอุ่น เพราะฉะนั้นจะไปอาบแดดหรือไม่อาบแดด จะไปอยู่ได้ร่มไม้ เขาก็รู้สึกว่าเขาสามารถใช้เวลาในการให้รางวัลชีวิตตามบทนิยามที่ยุคนั้นกำหนดเอาไว้ให้ สมัยนั้นนิยามของความสนุกนอกจากทะเลแล้วก็ยังต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วก็มีเรื่องของการบินที่ ท่านคงเห็นใน background โฆษณาของแม็กกาซีนประเภท Times News week ในยุคนั้น หน้าปกหลังของมันก็จะเป็นอย่างพวกนี้ไป แล้วก็จะเป็นการสูบบุหรี่หรือมีเหล้าดื่มเป็นค็อกเทลอยู่ที่สระว่ายน้ำอยู่ใกล้กับโรงแรมที่เป็นรีสอร์ทชายทะเล ก็เลยทำให้ประเทศไทยไม่ทันได้โฆษณาประกาศตัวเองเลยว่ามีของแบบนี้หรือไม่ แต่คนอื่นเขาช่วยประกาศไปแล้วว่านั่นคือสิ่งที่เป็องค์ประกอบสำคัญของการให้รางวัลชีวิต เพราะฉะนั้นไปประเทศไทยกันเถิด นั่นเป็นยุคที่ 2

พอเข้ายุคที่ 3 ก็เป็นยุคที่รัฐบาลจีนแผ่นดินใหญ่เริ่มอนุญาตในการเปิดมานานี่ไม่พอ เพื่อให้ราษฎรประชาชนของเขาได้ออกมาพบกับโลกได้แล้ว เพราะเขาผ่านยุคอุตสาหกรรมมาพอสมควรแล้ว เขามั่นใจแล้ว รัฐบาลจีนรู้สึกว่าคุณจีนแผ่นดินใหญ่มีกำลังทรัพย์พอจะออกไปเที่ยวต่างประเทศได้ แต่ที่เขาไม่สู้จะมั่นใจคือคนจีนในช่วงนั้นเข้าใจการปกครองแบบอื่น ๆ ของประเทศที่ต่างไปจากระบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นระบอบเดียวที่ใช้อยู่ในจีนมานาน ตั้งแต่ปี 1949 ที่มีการยึดอำนาจโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนั้น คนจีนก็ไม่รู้จักอย่างอื่นอีกเลย ดังนั้นจีนก็ออกหนังสือเดินทางรุ่นแรก ๆ ให้กับชาวจีนออกเดินทางไปยังต่างประเทศได้ โดยที่ในหน้าที่ 3 ของหนังสือเดินทางจะแถมบัพพิมพ์ไว้เลยแต่ดันว่า หนังสือเดินทางเล่มนี้ของรัฐบาลจีนได้รับรองให้บุคคลนี้ไปยังประเทศดังต่อไปนี้ มีประมาณ 16 ประเทศเท่านั้น เขาให้ไปเฉพาะประเทศที่คนจีนไปแล้วจะไม่นำมาซึ่งความคิดเกี่ยวกับการ

ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เขาจะให้ไปเฉพาะประเทศที่เป็นมิตรกับเขา ประเทศที่เขาไว้วางใจ และเป็นประเทศที่สงบ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในนั้น เพราะฉะนั้นเราเลยเป็นกลุ่มแรก เป็นคลื่นลูกแรกที่เป็นประเทศผู้รับนักท่องเที่ยวจากจีน ซึ่งนักท่องเที่ยวจากจีนในยุคแรก ๆ นั้นเป็นกรรมกรถ่านหิน คนเหมือง เกษตรกร เทียวเองไม่เป็น เพราะฉะนั้นก็จะต้องออกมาในรูปของบริษัททัวร์ และก็เลยนำมาสู่เรื่องของการที่ว่าเมื่อมีใครเห็นว่าเขาเหล่านั้นเป็นคนที่มีความเปราะบาง ความรู้น้อย ภูมิด้านทานต่ำ ก็จะไปหากำไร หาโอกาสเอาเปรียบ และนั่นคือที่มาที่ทำให้เกิดทัวร์ศูนย์เหรียญ ซึ่งก็นับเป็นหนึ่งในประเด็นความไม่ยั่งยืนเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยว กลายเป็นว่าขายทัวร์ในราคาที่ไม่ต่ำมากจนกระทั่งแทบจะมองไม่ออกเลยว่าคุณจะไปไหน เข้าไปเที่ยวที่นั่น ที่นี้ได้ยังไง และทัวร์ศูนย์เหรียญไม่ได้เกิดขึ้นแค่เฉพาะในประเทศไทยนะ แต่มันเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวที่เขาพูดภาษาไม่ได้ เขาไม่มีความสามารถในการด้านทานตนเอง เขาไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรไป หรือไม่ควรไป อะไรเรียกว่าความเสี่ยง ก็ไปเกิดขึ้นกับคนที่พูดภาษาไม่ค่อยได้ และเรื่องนี้จะไม่จบไป ไม่ใช่เรื่องทัวร์ศูนย์เหรียญจากจีน ผมกำลังจะบอกว่าบรรยากาศลักษณะการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวแบบนี้จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวทุกชาติที่ใช้ภาษาสากลไม่ได้ ในภาวะการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนซึ่งมีอีกร้อยแปดพันประการ ซึ่งผมเชื่อว่าท่านผู้มีเกียรติที่อยู่ตรงนี้เป็นผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องความไม่ยั่งยืนในเรื่องการพัฒนาทั้งเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในเรื่องการศึกษา ในเรื่องการใช้ชีวิตในสังคม ในเรื่องการท่องเที่ยวนั้น ความไม่ยั่งยืนของมันก็จะมาจากเรื่องหนึ่งก็คือ ถ้าหากว่าเราไม่คำนึงถึงคนที่เปราะบางที่สุดในการเดินทาง ไม่ได้เกี่ยวเลยว่าเขามีสตางค์หรือไม่มีสตางค์ เพราะคนมีสตางค์ก็ไม่ได้แปลว่าเขาไม่เปราะบาง เขาก็เปราะบางได้ พวกเราทุกคนสมมติว่าเดินทางไปในประเทศที่อยู่ในประเทศที่เขาไม่ใช้ภาษาอังกฤษเลย เราไปถึงบูบ เรากออกจากเครื่องบินไป เรากลายเป็นคนเปราะบางไปทันที และถ้ามีใครยิ้มแย้มแจ่มใสยื่นมือเข้ามาเพื่อเอื้อเพื่อช่วยเหลือเรา เราก็ไม่มีทางเลือกอะไรที่จะจับมือนั้นแล้วให้เขาพาไป จะเป็นไรก็ไปรู้เอาเอง ซึ่งในกรณีอย่างนั้นที่เป็น ผมเห็นว่ามันเป็นความไม่ยั่งยืนที่มันมีอยู่แล้วในโลกใบนี้ นั่นคือยุคที่ 3

และจากยุคที่ 3 นั้นเอง ค่อย ๆ ต่อเนื่องฐานยอดมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งเข้าสู่ยุคที่ 4 ที่เราได้เห็นแล้วว่า นักท่องเที่ยวไทยได้ปรากฏตัวขึ้นอย่างหนาตา แล้วก็หนาตาเป็นพิเศษในช่วงโควิด 19 ที่ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาได้ เราได้เห็นวาทะของนักท่องเที่ยวไทยที่เมื่อก่อนเคยมองแค่เป็นกลุ่มฉิ่งฉับทัวร์ แต่กลายเป็นกลุ่มสำคัญที่ไปช่วยทำให้เกิดมีบรรยากาศ และก็เกิดการจับจ่ายใช้สอยในประเทศไทย คนญี่ปุ่นนั้นเขาศึกษาเรื่องของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของเมืองไทยมานานมากด้วยความสนใจ ท่านผู้มีเกียรติในที่นี้ คงทราบดีว่าญี่ปุ่นนั้นเป็นชาติที่มีความเอาใจใส่กับทุกเรื่องที่เขาสนใจ ญี่ปุ่นรับนักท่องเที่ยวต่างชาติในปีที่เรารับนักท่องเที่ยวประมาณเกือบ 30 ล้านคน ญี่ปุ่นเพิ่งได้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งหมดเข้าไปเยี่ยมเขา 8 ล้านคน สเกลคนละเรื่องเลย แต่ถามว่าเวลาที่เราไปเห็นการท่องเที่ยวในญี่ปุ่นเรารู้สึกชื่นชมไหม ชื่นชมมาก ห้องน้ำสะอาด ทุกอย่างเดินทางได้โดยทางราง ประหยัดพลังงาน ระบบเมือง ถนน และทางเท้าสะอาดสะอาด ป้ายบอกทางหลายอย่างเป็นภาษาญี่ปุ่น แต่เขาอุตสาหกรรมหิวโห้มาเป็นป้ายการ์ตูนบ้าง ป้ายลายเส้นบ้าง infographic บ้าง เพื่อให้คนที่ไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่นดูแล้วพอจะเข้าใจว่า อะไรเป็นอะไร ห้องน้ำที่ดูแลผู้สูงอายุ คนพิการของเขานั้น Second to none ไม่มีใครเทียบกับเขาได้เลย เป็นครั้งแรกที่คนไทยได้ไปเห็นว่าโรงร่อนนั่งอุ่น ที่ฉีกล้างชำระอัตโนมัติ ของเหล่านั้นเขาเพิ่งรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 8 ล้านคน ยังไม่ใช่ 30 ล้านคนอย่างประเทศไทยด้วยซ้ำไป แต่เพราะว่าเขาตั้งใจว่าอุตสาหกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของเขาจะมาเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวท้องถิ่นของคนญี่ปุ่น เพื่อให้คนระหว่างเมืองเที่ยวกันเอง เพื่อให้ชนบทเข้าสู่เมือง เมืองไปสู่ชนบท การทำสิ่งปลูกสร้างอำนวยความสะดวก และระบบการรองรับต่าง ๆ นั้นเขาไม่ตั้งมาเพื่อรับแขกนอก เขารับแขกใน แต่เมื่อเขารับแขกในได้เต็มที่แล้ว คน 122 ล้านคนที่เที่ยวกันเองได้มากมาย เป็นสัดส่วน GDP ที่ยิ่งใหญ่ของเขานั้น เขาเอาโครงสร้างกระทรวงท่องเที่ยว เขาไม่ได้สร้างเป็นกระทรวงแยก เขาเอากระทรวงท่องเที่ยวเป็นสาขาหนึ่งในกระทรวงคมนาคมและสิ่งปลูกสร้าง คือ กรมโยธา กระทรวงคมนาคม และกรมท่องเที่ยว อยู่ในกระทรวงเดียวกัน เพราะเขาถือว่าการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นระบบเป็นชุดนั้น เป็นระบบคิดที่น่าจะ

สอดคล้องมากกว่า เพราะมันไปเกี่ยวกับเรื่อง Logistic ดังนั้นการออกแบบของเขา ทำให้รถไฟไม่ได้ทำเฉพาะราง รถไฟทำเมืองไปด้วย เพราะรถไฟจะเป็นผู้ออกแบบว่า วิ่งไปที่ไหน ไม่ใช่ว่าให้ชุมชนเกิดก่อนแล้วรถไฟไปตาม แต่รถไฟไปก่อนแล้ว แล้วเดี๋ยวเมืองจะตามไปเอง สถานที่ต่าง ๆ จะออกแบบไว้เลยว่า เมื่อคนออกมาจากรถไฟแล้วจะออกประตูไหนได้บ้าง และประตูไหนจะนำไปสู่กิจกรรมอะไรของเมือง เขาจะออกแบบไว้แล้ว อะไรคืออาหารการกินที่จะขึ้นมาขายอยู่บนสถานีรถไฟ หรืออยู่บนขบวนรถไฟก็ถูกออกแบบไว้ ประมวลไว้ ประกวดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่าคนเดินทางจะได้กินของอร่อย คนเข้าสถานีจะได้กินแต่ของที่ดีที่สุดของเมืองนั้นเท่านั้น มันคือการเอา OTOP มาไว้ในพื้นที่ที่ดีที่สุดในขณะที่ของเรา OTOP ไปอยู่อีกอาคารหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นของเทศบาล อบจ. เพราะตั้งพื้นที่วาง OTOP แต่ไม่ค่อยมีคนไป นอกจากมีแขกเมืองที่นายกเทศมนตรีจะพาไปดู เพราะฉะนั้น OTOP กับชาวบ้านก็ขาดกัน ในขณะที่ของเขานั้นผู้ซื้อ ผู้เดินทาง เดินทางผ่านเข้าไปที่สถานี OTOP เพราะ OTOP ขึ้นบนสถานี อันนี้เป็นตัวอย่างว่าเขาก้าวไปสู่การคิดพื้นฐานที่ต้องการให้สิ่งที่ควรเจอกันได้เจอกัน มันก็ทำให้เกิดความยั่งยืนได้มากกว่า มันก็คือที่มาว่าคนเอเชียแทบทั้งหมดที่เคยไปญี่ปุ่นก็จะกลับมาบอกกันเอง ไม่ต้องรอโฆษณาญี่ปุ่นเลยว่า เราควรจะให้รางวัลชีวิตของตัวเองด้วยการไปเดินทางท่องเที่ยวในญี่ปุ่น ไปดูห้องน้ำ ไปดูทางลาด ไปดูทางเท้า นั่นเป็นเรื่องการท่องเที่ยวที่ต่อให้เขาไม่ประกาศความยั่งยืน เราก็รู้สึกว่าเขาทำด้วยความยั่งยืน

กลับมาอีกสักเรื่องหนึ่งท่านผู้มีเกียรติ ในขณะที่เราอยู่ใน 4 ยุคของการเปลี่ยนแปลงในด้านการท่องเที่ยวของไทย เรามีคนเข้ามาอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสูงขึ้นมา แต่พอเกิดโควิดบีบ ทำให้คนที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการไม่ว่าภัตตาคาร โรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ให้บริการต่าง ๆ แม้กระทั่งคนนวดในร้านนวดแผนไทยและสปา จำเป็นต้องออกจากงานไปหาอะไรอย่างอื่นทำ กลับภูมิลำเนา ไปทำเรือกสวนไร่นา คนที่ทำอาหารได้ไปขายผัดไทย คนที่ทำอย่างอื่นได้ไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ นักบินของสายการบินขายปาตองโก ไม่ใช่ความสุขของเขาในวันนั้นหรอก แต่เขาทำไปสัก 2-3 ปี เขารู้สึกว่าเขามีความมั่นคง มั่นใจ สบายใจมากกว่า ต้นทุนต่ำกว่า เขาไม่ต้องไปอยู่ในเมืองท่องเที่ยว ซึ่งไม่ต้องไปเสียค่าเช่าราคาแพง ค่าเดินทางราคาแพง วันนี้นักท่องเที่ยวเริ่มทยอยกลับเข้ามาในประเทศไทย ผมอ่านรายงานทุกวันวันละ 6-7 หมื่นคนเดินทางเข้ามาจากทั่วโลก ผู้ประกอบการบอกกับผมว่าลูกค้ากลับมาแล้ว แต่ลูกน้องยังไม่มา และลูกน้องที่เพิ่งกลับมานั้นก็ยังมาน้อยมาก ลูกค้าที่กลับมาก็ยังไม่มากที่สุด เพราะถ้านับขณะนี้แล้วลูกค้าเพิ่งกลับมาประมาณ 30-35 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นของลูกค้าเก่าที่เราควรจะต้องได้ และเราพยายามอัดแรงที่จะให้เพิ่มเป็น 50-80 เปอร์เซ็นต์ภายในปีนี้ แต่โดยสภาพแล้วอาจจะมาเร็วกว่าที่เราคาดหวัง เมื่อล่าสุดนี้แอร์อินเดีย สั่งซื้อเครื่องบินลำใหม่ เป็นสัญญาที่ใหญ่ที่สุด ถึงขนาดที่ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ประธานาธิบดีฝรั่งเศส มาร่วมในการแถลงข่าวกับนายกรัฐมนตรีโมดี ของอินเดีย เพราะสายการบินแอร์อินเดียกลับไปสู่การเป็นของบริษัทมหาชน บริษัทมหาชนจึงทำการรวมสายการบินทั้งหลายที่เคยถือหุ้นนั้นเอามารวมกันให้หมด ฟังดูคล้าย ๆ กับที่เราเคยรวมบริษัทเดินอากาศไทยเข้ากับบริษัทการบินไทยเมื่อสัก 30 ปีที่แล้ว แต่เขารวมกันมาแล้วยุบทั้งหมด แล้วซื้อเครื่องบินใหม่ขึ้นมา ทยอยส่งมอบกันอีก 3-4 ปีข้างหน้า ด้วยจำนวน 240 ลำ จากโรงงานของโบอิงโรงงานเดียว กับอีก 240 ลำจากโรงงานแอร์บัสโรงงานเดียว เขาจะมีเครื่องบินกลับเข้ามา 480 ลำ ในวันที่ผู้คนชั้นกลางของอินเดียได้ขึ้นอย่างมาก จะมีการเดินทางชุดใหม่ที่มีเมื่อก่อนที่เราเคยเห็นว่าการเดินทางครั้งยิ่งใหญ่ที่เป็นแพนมนุษย์ออกมาของการท่องเที่ยวจากจีน จากอาเซียน กำลังจะถูกเสริมทัพเข้าไปจากอินเดีย ไปทั่วโลก ไม่ใช่มาเฉพาะประเทศไทย แต่บังเอิญอีกเหมือนกันว่าด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง

ที่ทำให้คนเอเชียจำนวนมากเริ่มลังเลในการที่จะไปยุโรป หรือสหรัฐฯ เพราะเริ่มเห็นแล้วว่ามีการเลือกปฏิบัติต่อคนมีผิวสี ไม่เกี่ยวกับว่าท่านมีเงินทองเข้าไปใช้จ่ายหรือไม่ ทำให้คนตะวันออกกลาง คนอินเดีย คนเอเชียใต้ และคนอาเซียน และแม้กระทั่งจีนกันเอง ก็ตัดสินใจว่าก็เที่ยวอยู่ในพื้นที่เอเชียของเราที่แล้วก็แล้วกัน เพราะฉะนั้นลูกค้าจะกลับมาเร็วขึ้นอีก แต่ลูกน้องยังไม่กลับมา บทบาทของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงถูกคาดหวังมากขึ้นว่าจะช่วยทำอย่างไรที่จะทำให้ลูกน้องเหล่านั้น ถ้าจะกลับมา จะกลับมาด้วยการ Reskill เขาให้ตีมากขึ้นไหม Upskill ให้เขาได้ดีขึ้นหรือไม่ หรือ Newskill ให้กับเขาได้มากขึ้นหรือไม่ เราได้รู้ว่าในวงการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้น AI Big Data และคอมพิวเตอร์ เข้ามาทดแทนหลายด้านของงานที่เป็น Admin งานที่เป็นธุรการ เริ่มมีการเก็บข้อมูลมากขึ้น และนำมาสู่เรื่องการใช้ AI และ Robot ในการดูแลเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การทำโรงแรมสีเขียว ที่พักสีเขียว โปรแกรมสีเขียวที่ทำให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นสิ่งที่ค่อย ๆ ถูกออกแบบ ไม่ใช่โดยมนุษย์เท่านั้นอีกต่อไป แต่เป็นการออกแบบโดยโปรแกรมเพื่อทำให้แน่ใจว่าลูกค้าทั้งหมดเมื่อออกไปแล้ว มี Story to tell ว่าเดินทางครั้งนี้ช่วยลดปริมาณการปล่อยคาร์บอนเมื่อเทียบกับการเดินทางของคราวที่แล้วได้สักเท่าไร หลายโรงแรมในยุโรป หลายกิจการในสหรัฐอเมริกาหลายเมืองเลือกที่จะไม่ให้มีการเสิร์ฟนมจากปศุสัตว์วันแต่ลูกค้าจะเรียกร้อง คือไม่เอาไขมัน ถ้วยนม หรือยี่ห้อนมขึ้นมาวางอยู่บนเคาน์เตอร์ในการให้บริการที่โรงแรม ที่ร้านอาหาร หรือที่ร้านขายเครื่องดื่มอีกต่อไป เพราะเขารู้ว่านั่นมาจากวัว และวัวคือผู้ที่ปล่อยก๊าซมีเทน และมีเทนเป็นตัวร้ายกาจยิ่งกว่าคาร์บอนไดออกไซด์หลายเท่า ที่จะทำให้เกิดภาวะโลกร้อนและภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในนิวซีแลนด์เก็บภาษีผู้เลี้ยงแกะ ไล่ตามรายตัวของแกะที่เลี้ยง จากที่นิวซีแลนด์เคยมีความภูมิใจกับประเทศแห่งแกะ บัดนี้นิวซีแลนด์จะค่อย ๆ ออกกติกา เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อทำให้แกะค่อย ๆ ลดจำนวนลง และไปทุ่มทุนมากขึ้นแทนที่จะมา Subsidize ไปดูแลเกษตรกรผู้เลี้ยงแกะ เขาหันมาลงทุนต่อยอดเกี่ยวกับเรื่องการทำเนื้อสังเคราะห์ นมสังเคราะห์ที่มาจาก DNA ของแกะ ของวัว จากแม่วัวนมไม่กี่ตัวแต่ไม่มีแม่วัวนมตัวไหนที่ต้องถูกเอาไปเชือด ไม่มีแกะตัวไหนที่ถูกเอาไปเชือด เพียงแต่ใช้ DNA ของมันในการนำมาเข้าใน 3D Printing เพื่อจะผลิตออกมาเป็นเนื้อสัตว์และ

กำหนดเป็นเบอร์ได้ว่าจะเอาความมันเท่าไร แทรกเท่าไร เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับตลาดผู้รับประทาน นี่ไม่ใช่ Plant based และมีอีกเรื่องหนึ่ง ในบางพื้นที่ประกาศเลยในยุโรป เมืองเหล่านั้นจะไม่ให้มีการโฆษณาที่มีอาหารที่ประกอบไปด้วยเนื้อสัตว์ เขาไม่ได้กำลังส่งเสริมมังสวิรัต แต่เขากำลังบอกเป็นสัญญาณว่าการกินเนื้อสัตว์การบริโภคมาจากปศุสัตว์ ปศุสัตว์ก็คือผู้ที่ทำให้เกิดการรุกราน ก่อให้เกิดมีเทนเข้าไปในชั้นบรรยากาศ และพืชที่ส่งมาให้สัตว์กินนั้นล้วนแล้วแต่เป็นพืชที่มีจะไปรุกราน และมักจะเกิดจากพื้นที่พืชไร่ และพืชไร่เหล่านั้นมักจะเก็บเกี่ยวด้วยการใช้ไฟเผา ก่อให้เกิดภาวะฝุ่น ควัน และก็ก่อความร้อนให้โลกโดยไม่จำเป็น นี่เกี่ยวอะไรกับเรื่องท่องเที่ยว ถ้าเราจะทำท่องเที่ยวยั่งยืน เราจำเป็นจะต้องมี Story แบบที่จะให้มันคุเทศก์ก็ดี หรือผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวเอาไปทำเป็นข้อมูลเล็ก ๆ สั้น ๆ เพื่อไปบอกกล่าวกับผู้คนให้รู้ว่าทริปนี้ของเรา เราได้ปรับปรุงอะไรเพื่อตอบสนองต่อเรื่องประเด็นแบบนี้ ที่ตลาดที่มีความก้าวหน้าแล้ว มีความรู้มากแล้ว เขากำลังสนใจเรามีเรื่องที่พาคนออกไปดูวฟ วาฟนั้นไม่ใช่ปลา มันไม่มีเหงือก มันมีปอด และ DNA ของมันหนักไปทางสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อยู่บนบก อาจจะเป็นวัว อาจจะเป็นหมูด้วยเข้าไป แต่การที่ออกไปดูวฟ ท่านต้องออกจากฝั่งอย่างน้อย 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมงขึ้นไป จึงไปถึงในพื้นที่ที่วฟเข้ามา ซึ่งในอ่าวไทยก็มีเยอะ แล้วผมก็ไปดูมาแล้ว สิ่งที่ผมแนะนำกับผู้ประกอบการว่า เมื่อเรานั่งเรือออกไปแล้ว เราควรจะมีโอกาสเพราะคนที่ไปดูวฟเขาไม่รู้หรอกว่าจะไปดูทำไม ส่วนใหญ่ก็จะคิดว่าเราจะไปดูยักษ์ใหญ่ของท้องทะเลผู้ใจดี ผู้ไม่กินเนื้อสัตว์ไม่กัดใคร ไปชื่นชมยินดีกับเสียงแปลก ๆ ของเขาสื่อสารกัน นั่นเป็นเรื่องรองครับ เรื่องหลักที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเล่าให้ฟังสำหรับนักท่องเที่ยวที่กำลังจะเดินทางออกไปดูวฟก็คือการเล่าให้รู้ว่า วาฟคือชาว gardener เป็นชาวสวนที่สำคัญของการเพาะปลูกแพลงก์ตอนในทะเล เพราะแพลงก์ตอนเป็นผู้ก่อให้เกิดออกซิเจนเกินกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของออกซิเจนที่มีทั้งหมดในโลกใบนี้ที่มนุษย์เราหายใจ สัตว์ทุกชนิดหายใจ ไม่ได้จากปลาบกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่มาจากแพลงก์ตอนที่เป็นพืชในทะเลทั้งสิ้น และแพลงก์ตอนในทะเลนั้นก็เป็นผู้ที่ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ประมาณอย่างน้อย 30 เปอร์เซ็นต์ของลมหายใจของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เราปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา ก็ไม่ใช่ปลาบกอีก

เหมือนกันที่เป็นคนรับภาระเรื่องนี้ใหญ่ที่สุด แต่เป็นเรื่องของมหาสมุทรที่มีสิ่งมีชีวิตตัวเล็ก ๆ ที่มีชื่อว่า แพลงก์ตอนพืช แต่แพลงก์ตอนพืชจำเป็นจะต้องได้ปุ๋ยไปให้กับมัน ปุ๋ยที่จะให้มันได้ ผู้ที่ส่งมอบปุ๋ยไปตามทั่วท้องน้ำต่าง ๆ โดยไม่หยุดพัก และทำให้ฟรี ๆ ทำให้ตลอดเวลาที่คือวาท เพราะวาทจะไปกินสิ่งที่เป็นธาตุอาหารในที่ลึกบ้าง ในตามปากแม่น้ำบ้าง แล้วมันก็จะขับถ่าย แม้จะตัวใหญ่ขนาดไหน กล้ามเนื้อใหญ่ขนาดไหน แต่รูทวารของมันไม่สามารถที่จะสู้กับน้ำลึกได้ มันจึงต้องขึ้นมาขับถ่ายอยู่บนผิวน้ำ และบนผิวน้ำนั้นเองมันจึงถ่ายออกมาในธาตุต่าง ๆ เช่น ธาตุเหล็ก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตของแพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนพืชเป็นผู้ได้รับปุ๋ยจากวาท ซึ่งเหลืออยู่ประมาณ 1 ล้านตัวเท่านั้นในโลกนี้ วาทเดินทางตลอดเวลาไม่มีวันหยุดพัก วาทจึงเป็นเหมือนรถบรรทุก การบรรทุกสารอาหารที่เป็นเหมือนรถปูลูที่หมุนไปตลอดเวลา เพื่อให้สารอาหารที่ได้รับเข้ามาจากสารอาหารที่เป็นแพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ ปลาตัวเล็ก กุ้ง เคยต่าง ๆ ให้มันปีบคั้นเข้าไปในกระเพาะของเขาแล้วถ่ายออกมากลายเป็นปุ๋ยชั้นเลิศให้กับแพลงก์ตอนในที่ต่าง ๆ ซึ่งแพลงก์ตอนในทะเลที่มีปากแม่น้ำผ่านเมืองอย่างประเทศไทย เขาก็ไม่มีสารอาหารมากเพียงพอ เขาก็จะไม่ค่อยโต แต่เมื่อเขาได้สารอาหาร เขาจะลอยตัวอยู่บนผิวน้ำเพื่อรับแสงแดด ก็เหมือนกับที่เราเรียนรู้เรื่องคลอโรฟิลล์ที่มันสังเคราะห์แสง แพลงก์ตอนทำหน้าที่ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไป เพื่อจะไปสร้างพลังให้กับตัวเอง ไปทำให้เกิด

การเติบโตของตัวเอง และก็คายออกซิเจนออกมา ดังนั้น ที่เรานั่งเรือออกไปดูuah
จึงเป็นการเข้าใจ process ทางธรรมชาติที่สร้างเอาไว้ กลไกที่ยิ่งใหญ่ที่นักท่องเที่ยว
ถือว่าได้เรียนรู้ในระหว่างทริป ท่านผู้มีเกียรติสังเกตไหมว่าเวลาที่เรากลับมาสู่
พื้นที่ใหม่ ซึ่งไม่ใช่การเดินทาง virtual ใส่กล้องมองไป อันนั้นไม่ได้กลืน ท่านจะ
ไม่ได้มึนเวียน ๆ ที่ว่านั่น ท่านจะไม่ได้ไอกระเซ็นเล็ก ๆ น้อย ๆ ใส่หน้า ท่านได้เห็นแต่
ภาพ ต่อให้มันจะเป็น 180 องศา หรือ 360 องศา เงยหน้า ก้มหน้าก็มองเห็น Niagara
Falls ก็จริง แต่เมื่อไปถึงสถานที่ใหม่ มันทำให้คุณทุกอย่างในเซลล์ของเราตื่นตัว
ขึ้นมา เพราะเรารู้สึกว่านี่เป็นการเรียนรู้ครั้งใหม่ เราจะพร้อมที่จะรับข้อมูล
เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่า กิจกรรมด้านการเดินทางท่องเที่ยวมันคือสถาบันการศึกษา
ชนิดใหม่ ขึ้นอยู่กับว่าแทนที่เราจะให้แค่ความสุข สนุกสนาน ความอบอุ่น ความประทับใจ
ความสวยงาม บัดนี้ กับเรื่องของเวลาที่เล่าประวัติศาสตร์ของเมืองนั้น พระเจ้าองค์นี้
กษัตริย์องค์นั้น หรือเรื่องเล่าตามองถ่าย ผ่านใครต่อใครเป็นซีก ๆ แล้วก็ขว้างออกไป
กลายเป็นเกาะในทะเล อันนั้นเป็นเรื่องเล่าที่เล่าได้ แต่สิ่งที่ต้องเล่ามากกว่าเวลาไปทะเล
คือเรื่องเพลงก่ตอน มันจะได้ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 1 พันล้านคนใน
แต่ละปีที่ออกเดินทางระหว่างประเทศได้กลายเป็นนักเรียนชุดใหม่ กลายเป็นพลเมือง
ชุดใหม่ของโลกที่ทำให้เขารู้สึกว่าเขาภูมิปัญญา เขามีอะไรที่กลับไปเล่ามากกว่าภาพถ่าย
เขามีอะไรที่กลับไปบอกลูกหลาน เขามีอะไรที่จะไปเปลี่ยนแปลงตัวเขาเอง ในฐานะ
ที่ผมเป็นนักกฎหมาย เรียนมาทางสายศิลป์ แล้วก็ศึกษาเกี่ยวกับงานด้านการตลาด
ผมพบประโยคนี้ “เหตุผลและความรู้ทำให้เราเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่มัน
ไม่ช่วยให้เราตัดสินใจ อารมณ์ต่างหากเป็นตัวที่ทำให้เราตัดสินใจเสมอ” ท่านไม่เชื่อ
ท่านลองถามสุภาพสตรีเวลาที่เขาจะซื้อกระเป๋าถือใบใหม่ รองเท้าคู่มือ ชุดใหม่ที่จะ
ใส่ไปงาน มันไม่ได้ซื้อไปด้วยการใช้เหตุผล แต่ตัดสินใจด้วยอารมณ์ เราพูดกันมานาน
และเกี่ยวกับที่เราจะต้องคัดแยกขยะ เราเข้าใจหมดเลยว่ามีวิธีการคัดแยกของ
PE, PPE, PDE และอื่น ๆ ตามโครงสร้างโมเลกุลของมันต้องแยกอย่างไร อะไรไป
ต่ออะไรได้ แต่จะมีสักกี่คนที่จะไปทำการแยกแบบนั้นตามที่เรบอก น้อยมาก
ถามว่าเข้าใจไหม เข้าใจ แต่ถ้าหากว่าเรายังไม่สามารถจะทำให้เกิดการมีอารมณ์
ที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจได้ เขาก็ยังไม่แยกขยะอยู่นั่นเอง ผมคิดว่าการท่องเที่ยวจึง

กลายเป็นเครื่องมือใหม่ เพราะเป็น Learning Process และปรากฏว่าในยุคที่ 4 นี้เองที่ทำให้เราได้เห็น Low - Cost Airline และวิธี Mode of Transportation อื่น ๆ ที่ราคาถูกลงเรื่อย ๆ เพราะเมื่อก่อนการเดินทางท่องเที่ยวถือเป็น Luxury ใครจะได้ไปต้องเป็นคนที่มีฐานะค่อนข้างดี เพราะต้องไปเสียทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก ที่กิน แต่ปัจจุบัน Low - Cost Airline ได้ปรากฏตัวขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก และก็ทำให้ Anyone can fly ใคร ๆ ก็บินได้ เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง นั้นกำลังทำให้มีนักเรียน นักศึกษา นักวิจัย คนรุ่นใหม่ ที่กำลังออกเดินทางในทุกกลุ่มอายุ ขอเพียงมี Basic knowledge ความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ และตรงกับเรื่อง ตรงกับ ที่หมาย ตรงกับวิธีการเพื่อบอกเล่ากับเขา คงน่าสนใจไม่น้อยหากผู้โดยสารที่ขึ้นเครื่องบิน กำลังรัดเข็มขัดจะได้ฟังจากกัปตันประกาศว่า วันนี้เครื่องบินหมายเลข 4 ของเรา ใช้น้ำมันจากถั่วลิสงในการพาท่านบินไป ส่วนอีก 3 เครื่องยังคงใช้น้ำมันเดิมที่เรา เคยใช้อยู่ ผมเชื่อว่าผู้โดยสารทุกคนจะรู้สึกว่าการบินครั้งนี้ของเขาแตกต่างไปจาก การบินครั้งอื่น มันขึ้นอยู่กับ Story to tell ในแต่ละเรื่อง บางทีไม่จำเป็นจะต้องบอก เรื่องใหญ่ทั้งหมด บอกเรื่องเล็กก็ได้ แต่ต้องบอกให้ถูกจังหวะ บอกให้ถูกเวลา แล้วเรา จะสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลง เห็นตาที่โตขึ้น เห็นการหันไปซุบซิบกันบอกเล่า ระหว่างกันด้วยความมีชีวิตชีวา เพราะความรู้นั้นเกิดขึ้น นั่นเป็นลักษณะของรูปแบบ การเดินทาง การท่องเที่ยวที่เราคิดว่ามันจะช่วยทำให้เรามีบุคลากรและพลเมืองโลก ที่สนใจเรื่องความยั่งยืนชัดขึ้น

กรุงเวียนนาเป็นส่วนหนึ่งของเมืองหลวงกลางของทวีปยุโรป ผมได้ไปพบกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยและของสถาบันที่ส่งเสริมการจัดประชุมนิทรรศการ ในเวียนนา เขาบอกกับผมว่าใน 4-5 ปีที่ผ่านมา เวทีที่วิชาชีพต่าง ๆ เขาไปประชุม สัมมนากันในด้านวิชาชีพนั้น 40 เปอร์เซ็นต์ เขาหันกลับมาใช้ห้องประชุมตาม มหาวิทยาลัยในการจัดประชุม นิทรรศการ และแสดงสินค้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีในเรื่อง การค้าขายเกี่ยวกับพวกเขา แทนที่จะใช้อยู่ตาม Convention Hall อาคารที่จัดมาเพื่อ แสดงสินค้าหรือการประชุมโดยเฉพาะ ถามว่าทำไม เขาบอกว่าถ้าเป็นอาคารแสดง สินค้าทั่วไปที่อยู่ภายนอก จัดเสร็จแล้วจะมีงานใหม่เข้ามา ที่นั่นเป็นสถานที่เพื่อการ บริการด้านการค้า ทำได้ดีมาก แต่ว่าอารมณ์และบรรยากาศที่คุ้นกันของนักวิชาการ

จบลง ณ ห้องนั้นทันทีเหมือนกัน เพราะเก็บโต๊ะแล้ว ที่นี้ก็จะไม่มีสภาพของการเป็นที่ประชุมของทันตแพทย์โลกต่อไป เพราะมันเตรียมตัวหันไปขายเครื่องพิมพ์รุ่นใหม่ทันทีที่เข้ามา แต่ถ้ามาใช้กรณีเหล่านั้นอยู่ในสถาบันการศึกษา ในรั้วสถาบันมหาวิทยาลัย ก็พบว่าไม่ใช่แค่ลูกค้าที่เข้ามา แต่บรรดาคณาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย และอื่น ๆ ก็จะมาแวะเยี่ยมชม และเมื่อได้ความรู้แล้ว ของส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ผู้นำเสนอในห้องประชุมวิชาการขณะนั้นหรือในสัมมนาขณะนั้น เขามักจะไม่ชนกลับ เขาก็จะทิ้งบอร์ดเหล่านั้นเอาไว้ ถ้าเป็นที่ Convention Hall ธรรมดา ก็จะกลายเป็นขยะ เป็นสิ่งที่เขาเอาไป Recycle ทำอย่างอื่น แต่ถ้าเป็นของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษามักจะรู้สึกว่าเป็นประโยชน์ ก็เอายาวเหล่านั้นที่ลงทุนกันมาแล้วไปติดตั้งที่ใหม่ เพื่อให้นักศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เป็อาจารย์ หรือผู้ที่เป็นักวิจัย สามารถเอามันไปวิเคราะห์ต่อ ใช้ประโยชน์ต่อในแง่ของการอ่านป้าย แต่ในขณะเดียวกัน บรรยากาศของห้องที่เพิงคุยกัน เวทีที่เพิงมีคนจากรางวัลโนเบลขึ้นมาพูดบรรยายเมื่อสัก 2 วันที่แล้วลงไปแล้ว เขาอยากจะจำลองเวทีนั้นต่อ เพื่อให้คนอื่นที่มีแนวโน้มที่กำลังจะเดินทางไปในเส้นทางเดียวกัน ใช้เวทีและ Setting อันเดียวกัน เพื่อจะดึงเอาบรรยากาศนั้นมาสร้างอารมณ์ของการรู้สึกว่าการก้าวสู่ความเป็น Excellence ทางด้านวิชาการ หรือความรู้ หรือต่อยอดของการวิเคราะห์นั้น สามารถทำได้โดยมีพลังมากขึ้น

RoboCup BANGKOK THAILAND 2022

13-16 July 2022 09.00-20.00
EH98-100 **Competition & Exhibition**

17 July 2022 09.00-17.00
GH201-203 **Symposium**

<https://2022.robo cup.org/>

Sponsors:

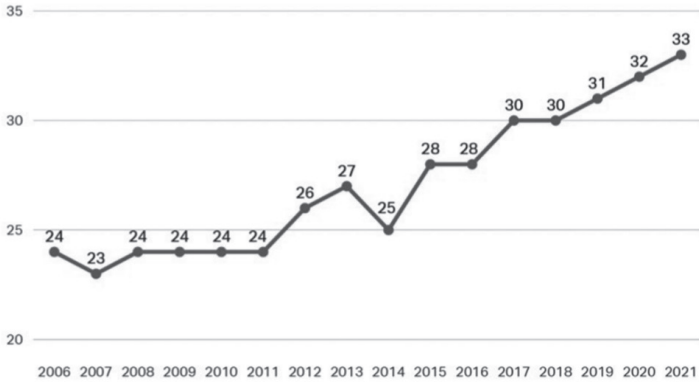
มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นเจ้าภาพของการจัดแข่งขัน RoboCup เมื่อเร็ว ๆ นี้ ระดับโลก ผมเห็นได้ວ່านั้นเป็นเรื่องการจัดการ ไม่ใช่แค่เรื่องของการแข่งขัน แต่เป็นการ ดึงให้เกิดการเดินทางระหว่างประเทศ ของผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องหุ่นยนต์ และอื่น ๆ เข้ามา ไม่ใช่แค่มาแข่ง แต่มานำเสนอข้อมูลทางวิชาการ มาบอกความ กล้าหาญของเขาว่าเขาได้ลองผิดลองถูก ลองจนล้มเหลวมาไม่รู้กี่ร้อยครั้งเพื่อที่จะได้ มาซึ่งสิ่งนี้ เป็นการบอกความกล้าหาญ เป็นการสอน Life Skill ว่าคนเราจะต้องเรียนรู้ ความผิดพลาด ล้มเหลว ต้องกล้าลุกขึ้นใหม่ และหยิบมันขึ้นมาใช้เป็นประโยชน์ และนั่นจะทำให้การเดินทางที่เข้ามาในด้าน MICE การเดินทาง MICE ไม่ใช่เป็นการ เดินทางแค่ວ່าเราตื่นเต้นกับการที่เรารู้ตัวเลขตอนจบของกระเป๋าสตางค์ว่า นักเดินทาง ประเภทกลุ่ม M ที่มาการประชุมแสดงนิทรรศการหรือว่าการมาสัมมนานั้น ใช้จ่าย มากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปประมาณ 3 เท่า เพราะว่าเขามาจากเงินที่องค์กรส่งเขา มา เขาก็มีเงินที่จะมาใช้ในการจ่ายค่าที่พัก จ่ายค่าเดินทาง จ่ายค่าร้านอาหาร เพราะเขา จะต้องดูแล Entertainแขกหรือคนอื่น ๆ ที่จะต้องสร้าง Network ด้วย แต่เขายังมี กระเป๋าสตางค์ส่วนตัว และกระเป๋าสตางค์ที่คู่สมรสมอบมาบอกว่าฝากเธอซื้อของด้วย เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้จึงกลายเป็นคนที่เป็ น Spender เป็นผู้ใช้จ่ายที่มากกว่า นักท่องเที่ยวทั่วไปประมาณ 3 เท่า เราได้รายได้จากกลุ่มนี้เข้ามาประมาณเกือบ 2 แสน ล้านบาทต่อปี และสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราควรส่งเสริมให้เกิดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ การท่องเที่ยว

เมื่อสักครู๋ผมเล่าไปแล้วว่า ท่องเที่ยวที่เมื่อก่อนนี้เป็นเรื่องการนำเสนอ ในภาษาจีนเรียกว่า ทักท้อ คือไปแล้วไปให้มันเพลิดเพลิน ได้ไปเที่ยวได้ไปผ่อนคลาย ไปให้รางวัลแก่ตนเอง นั่นเป็นปรัชญาในยุคที่ 2 ว่าไปทะเลกันเถอะ ทะเลมันอุ่น โดดเมื่อไหร่ก็ได้ การใส่ชุดบิกินีเป็นการให้รางวัลแก่ตนเอง จริง ๆ แล้วการใส่บิกินี ก็เป็นการให้รางวัลแก่คนอื่นด้วยเหมือนกันนะ แต่ว່านั้นคือยุคปรัชญาเก่า แต่ถ้าเป็น ปรัชญาใหม่ ถ้าเราทำให้เขารู้สึกว่าการเดินทางทุกครั้งเป็นเรื่องการเรียนรู้ เป็นเหมือน การเข้าคอร์สสั้น ๆ แต่คนทั้งองคาวพยของวงการรู้ว่า เมื่อไปลงเรือเราจะเล่าเรื่อง อะไร เมื่อนั่งรถเราจะบอกอะไร เมื่อขึ้นเครื่องบินเราจะบอกว่าอะไร เมื่อกินอาหาร เราจะบอกว่าอะไร ทำไมเราไม่เสิร์ฟอันนี้ และทำไมเราจึงจะเสิร์ฟอันนั้น ทำไมเราจึง

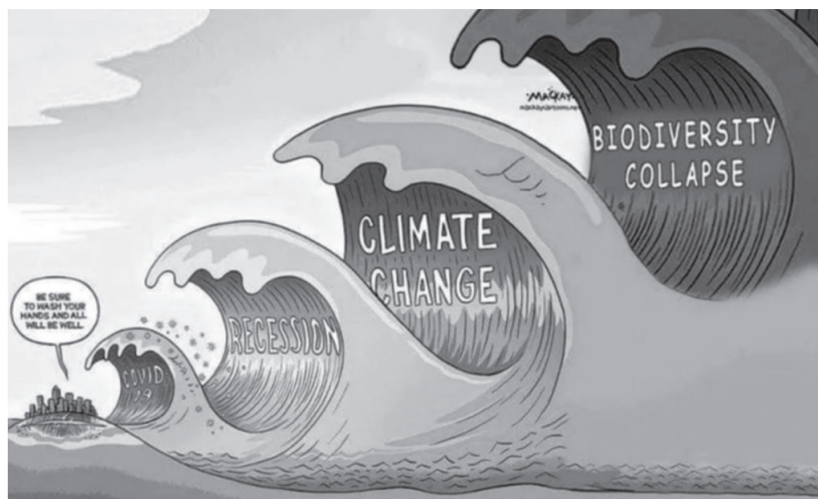
ชวนให้ท่านแต่งตัวแบบนี้ ไม่ใช่เพราะมาแค่มีบรรยากาศย้อนยุค แต่เพราะเราต้องการจะหรีแอร์ ลดอุณหภูมิ ทำให้ท่านสามารถทนต่อความอุ่นได้มากขึ้น ของเหล่านี้ต่างหากที่ทำให้เราได้ใช้ประโยชน์จากบรรยากาศที่ความไม่ยั่งยืน และใช้คนนับพันล้านคนที่กำลังซื้อเท่านั้น คนเดินทางได้ ท่องเที่ยวได้ มีกำลังซื้อทั้งนั้น จะมากหรือจะน้อยก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่คนมีกำลังซื้อได้การศึกษา และเขากำลังมีอารมณ์ที่อยากจะเห็นความเปลี่ยนแปลง และถ้าเราสามารถทำให้เขาเกิดการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ สั้น ๆ ในช่วงทริป 3 วัน กลายเป็นวันหนึ่งที่เราชวนให้ทุกคนกิน Plant based อีกมื้อหนึ่ง กินในสิ่งที่ เป็นเนื้อสังเคราะห์และท่านลองเคี้ยวดู เป็นประสบการณ์ใหม่ที่ทำให้ท่านรู้สึกว่ แม้ไม่อร่อยในปากท่านในวันนี้ แต่มันก็ได้ทรมานมากเพราะมันแค่มีเดียว แต่อย่างน้อยเขาลอง เพราะเราพบว่าสิ่งที่ยากที่สุดในการแก้ไขปัญหาลิงแวดล้อมยากที่สุดในการแก้ไขพฤติกรรมแห่งความไม่ยั่งยืนของมนุษย์ก็คือ เขาคุ่นเคยกับ Comfort Zone ถ้าเขาไม่เคยได้ออกจาก Comfort Zone เลย เขาก็อาจจะรู้ว่ Non Comfort Zone อยู่ตรงไหน แต่เขาเลือกที่จะไม่ไป เพราะเขายังสนุกอยู่กับ Comfort Zone ของเขา แต่ถ้าระหว่างการเดินทางมันคือการทำในสิ่งที่ปรีม ๆ กับ Comfort Zone กับไม่ Comfort Zone อยู่เสมอ มันมีบรรยากาศของความ เป็นนักผจญภัยเล็ก ๆ ซ่อนอยู่ในนั้น เพราะฉะนั้น พอให้ลองอะไรใหม่ ฟังอะไรใหม่ เขาเปิดรับ และลองทำอะไรเล็กน้อยและรู้สึกว่ เออ เข้าท่า เขาทำตามกัน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ชอบทำอะไรตามกัน หลายท่านในที่นี้ผมเชื่อว่าเคยเดินทางไปประเทศจีนและทันทีที่คนสุดท้ายขึ้นมาบนรถ ถือถุงขึ้นมาอันหนึ่งแล้วบอกว่า ฉันได้อันนี้มา ถูกมากเลย หาที่เมืองไทยแพงมากเลย แปปเดียวเท่านั้น อีกหลายคนวิ่งลงจากรถไปเพื่อจะไปเอามาบ้างอีกคนละ 2 ถุง โดยที่ไม่รู้ว่เอาามาทำไม่เหมือนกัน ตัวอย่างที่ยกง่ายที่สุดก็คงจะเป็นบัวหิมะ เพราะผมก็ทำเหมือนกัน คนสุดท้ายเดินขึ้นมาและบอกว่า ฉันได้อีก 3 กระปุก ตอนที่รถแก๊สระเบิดที่ประเทศไทย เมืองจีนส่งมาเพื่อที่จะให้คนไทยได้ใช้ เรามารู้ภายหลังว่มันเป็นสเตียรอยด์ แต่ ณ ยุคนั้นคนไทยก็ดูเหมือนจะมีบัวหิมะติดบ้านกันคนละ 2-3 กระปุก และก็ไม่น่าจะมีใครถูก น้ำร้อนลวกหรือไฟไหม้อะไรทั้งนั้นแหละ แต่เป็นความสบายใจที่ซื้อมา มันเป็นตัวอย่งให้เห็นว่ อารมณ์ทำให้ตัดสินใจ เหตุผลทำให้เข้าใจเฉย ๆ ท่องเที่ยวทำให้คนกำลังมีอารมณ์ เราเลือกใช้อารมณ์นั้นเพื่อให้เขาเปลี่ยนเป็นคนใหม่

The Global Rise of Unhappiness

— Negative Experience Index

จากภาพ PowerPoint นี้ ผมจะชี้ให้ท่านเห็นว่า บัดนี้ เรามีการตรวจวัด Global Rise of Unhappiness คือความทุกข์ของคนในโลก ย้อนหลังไปตั้งแต่ปี 2006 มาจนถึง 2021 กราฟชี้ให้เห็นว่า คนบนโลก Average แล้วรู้สึกตัวเองกำลังเป็นทุกข์มากทุกที ๆ ทั้งที่ว่า Disruption ของการเข้ามาของเทคโนโลยีใหม่ของ รถยนต์ไฟฟ้าใหม่ ของอะไรต่าง ๆ เครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่ ๆ เข้ามาเต็มไปหมดเลย แต่ทำไม เขายังมีความรู้สึกถึงความทุกข์ของเขามันโตขึ้นทุกที

ส่วนหนึ่งมาจากความคิดที่เชื่อว่า ภาพการ์ตูนนี้คงอธิบายได้ ผมฉายในสภาฯ เรียบร้อยแล้วเหมือนกัน ก็คือว่า คลื่นขนาดยักษ์ใหญ่ทั้ง 4 ที่เข้ามานั้น เป็นคลื่นที่เขาดูไม่พ้น เพราะเขาเห็นชัดเจนในช่วงโควิด 19 คลื่นลูกแรกที่เข้ามาด้านซ้ายนั้น คือโควิด 19 ไม่รู้มันเกิดขึ้นมาอย่างไร ยังไม่รู้มันจะไปเมื่อไหร่ แต่มันโดนทั้งโลก คลื่นที่ตามมาใหญ่กว่าโควิด 19 มากมายนัก คือ Recession คือปีนี้ และจะอยู่กับเราไปอย่างน้อยนักเศรษฐศาสตร์บอกว่า 3 ปี การย่อหย่อนลง การหดตัวของสภาพเศรษฐกิจโลกกำลังเข้ามา คลื่นลูกที่ 3 คือเรื่องภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งท่านก็ได้เห็นว่าหลายต่อหลายครั้งในประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่เราเป็นพื้นที่ได้รับผลกระทบจากภูมิอากาศเปลี่ยนน้อยกว่าที่อื่น ๆ อย่างน้อยในช่วงนี้ แต่เราก็ได้สัมผัสใช้ใหม่ว่าจะอะไรต่อมิอะไรมันเสียหายมาก ท่วมก็ท่วมหนัก แล้งก็แล้งหนัก ร้อนก็ร้อนจัด ชื้นก็ชื้นเกินไป แต่ Climate Change ที่ว่านั้น ผู้นำของโลกเขาไปประชุมกันแล้วเวลานี้ประเทศ G20, E7 เมื่อเจอกับผมเขาบอกว่า บัดนี้ ความกังวลใหญ่ของเขาไม่ได้อยู่ที่คลื่นลูกที่ 3 เขาสนใจที่คลื่นลูกที่ 4 ก็คือปัญหาของการขาดตอนลงของความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะมนุษย์ยังมีชุดข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ของความหลากหลายทางชีวภาพเก็บไว้น้อยมากเหลือเกิน และเราไม่รู้เลยว่าอะไรมันขาด

ไปแล้วบ้าง ยกตัวอย่างได้ง่ายที่สุดคือ ผัสดำ ทุกวันนี้เราหาผัสดำไม่ค่อยเจอแล้วใช้ไหม
ในสวนหลังบ้าน ผัสดำก็แทบไม่เห็น อย่างมากเห็นตัวต่อ ตัวแตน แต่ไม่ค่อยเห็นผัสดำ
แล้วผัสดำก็ดูเหมือนจะมีขนาดเล็กลง ส่วนหนึ่งในยุโรป ในสหรัฐฯ ได้ทำวิจัยพบว่า จำนวน
ผัสดำที่เป็น East Coast ในผัสดำที่เป็นนิวยอร์ก วอชิงตัน ซึ่งเป็นย่านอุตสาหกรรมเก่า
อุตสาหกรรมโลหการเก่า อุตสาหกรรมเหล็ก ผัสดำหายไปประมาณ 20 กว่าเปอร์เซ็นต์
จากสภาพที่เขามียูในธรรมชาติ แต่ถ้ากลับไปดูทางด้านแคลิฟอร์เนีย ทางฝั่ง West
Coast ผัสดำหายไปมากกว่านั้นอีก เพราะที่นั่นมีโรงกลั่นน้ำมันเป็นจำนวนมาก
มีกิจกรรมที่ทำให้เกิดปัญหากับผัสดำ และมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชสูงกว่าในซีกโลก
ตะวันออกของอเมริกาทำให้ผัสดำหายไปถึง 30 เปอร์เซ็นต์ ทำให้นึกย้อนหลังไปถึง
สิ่งที่อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ได้พูดเอาไว้ในขณะที่เขามีชีวิตอยู่ว่า ถ้าผัสดำไปจากโลกนี้
เมื่อไหร่ ให้นับเวลาไปอีก 6 ปี ไม่เกินจากนั้นมนุษย์ทั้งหมดจะสูญพันธุ์ทั้งโลก เพราะ
จนกระทั่งบัดนี้แม้ว่าเราจะมีเทคโนโลยีที่ดีที่สุดแค่ไหนก็ตาม เรายังจรวดไปถึงอวกาศ
ไปถึงดาวอังคาร เรามียาน Voyager ออกนอกระบบสุริยะจักรวาลไปแล้วก็ตาม แต่
2 เทคโนโลยีพื้นฐานสำคัญที่โลกได้สร้างเอาไว้ และมนุษย์ไม่สามารถใช้ทดแทนได้
คือการผสมเกสรระหว่างตัวผู้และตัวเมียอย่างที่ไม่ลงทำไว้ให้ โดยเฉพาะแมลงที่เป็น
ประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผึ้งหรือผีเสื้อ เราารู้ภายหลังว่าชันโรงสามารถทำได้
และทำได้ดีกว่ามาก แต่เรายังมีคนหันมาเลี้ยงชันโรงน้อยมาก เพราะฉะนั้นถ้ามัน
ไม่สามารถผสมเกสรตัวผู้ตัวเมียได้ แล้วใครจะเป็นผู้ผลิตอาหารให้กับมนุษย์และ
สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ในเมื่อเรากำลังไล่ปราบมด มอด ศัตรูพืชชนิดต่าง ๆ ตั๊กแตน เพลี้ย
ด้วยการใช้สารที่ฆ่าแมลงแรงขึ้นเรื่อย ๆ เราจัดการกับแมลงสาบและมันสามารถ
ที่จะหลบหนีไปได้ แต่ผัสดำไม่เคยหลบหนีได้เลย เพราะมันโดนตั้งแต่วันป่า ควั่นไฟ
ควั่นท่อไอเสีย มาจนถึงสิ่งที่เราใช้ปราบแมลงสาบสารพัดชนิด ผัสดำไปเป็นจำนวนมาก
นั่นเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีคือการผสมสิ่งที่เกรเกอร์ เมนเดล สอนเราเกี่ยวกับเรื่องเกสร
ตัวผู้ เกสรตัวเมีย แต่เรายังไม่มียะไรทดแทนมันได้เลย แต่เชื่อว่าในครัวของทุกคน
เรามีน้ำผึ้งมากกว่า 1 ขวด เพราะมีคนให้เป็นของขวัญมาในวันปีใหม่ และเราก็เริ่ม
กลัวการทานอาหารที่มีความหวานจนเกินไป เพราะฉะนั้นน้ำผึ้งก็เป็นแค่รางวัลเล็ก ๆ
น้อย ๆ สำหรับเติมเข้าไปในเครื่องดื่ม แต่ไม่ใช่ของที่เราใช้ประจำ แต่แล้วเราก็กวาดเก็บ

บ้านของผึ้ง และอาหารของผึ้งกลับมาให้หมดเกลี้ยง นั่นเป็นเทคโนโลยีที่หนึ่ง ที่ผมคิดว่าการท่องเที่ยวเราควรต้องหาโอกาสในการบอกกับคนที่เขานักเรียนใหม่ในการเดินทางเพื่อให้เขารู้หลักสูตรนี้ ส่วนที่ 2 ก็คือการที่แม้ว่าเรามีเทคโนโลยีดีแค่ไหนก็ตาม แต่เรายังไม่มีเทคโนโลยีในการทำแทนในสิ่งที่ใบพืชและแพลงก์ตอนทำได้ คือการเปลี่ยนคาร์บอนไดออกไซด์ให้กลายเป็นออกซิเจนในราคาที่ถูกที่สุด ทำฟรี ทำทุกวัน ไม่มีวันหยุด ไม่มีสหภาพ และไม่มีการขอขึ้นค่าแรง เพราะเขาคือผู้เปลี่ยนคาร์บอนไดออกไซด์ให้กลายเป็นออกซิเจนปริมาณมหาศาลให้เราได้ใช้ นี่ก็ไม่มีเทคโนโลยีในการทดแทนเขาเหมือนกัน เพราะฉะนั้นแค่จะพูดถึงการที่โลกของความไม่ยั่งยืน ถ้าเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของเราเกี่ยวกับการจัดการและถนอมรักษาเทคโนโลยีนี้ที่โลกได้สร้างเอาไว้ด้วยธรรมชาติ คือการแปลงคาร์บอนไดออกไซด์ให้กลายเป็นออกซิเจน หรือการที่ผสมเกสรตัวผู้กับเกสรตัวเมีย เรื่องพื้น ๆ ง่าย ๆ ที่เด็กประถมได้เรียนรู้ และถ้าเราเป็นผู้เดินทางข้ามประเทศ ข้ามเมือง และเราไม่สามารถที่จะเกิดทั้งอารมณ์ เกิดทั้งความรู้ ที่จะเข้าใจเหตุผลว่าทำไมเราต้องเปลี่ยนแปลงตัวเราเอง การท่องเที่ยวชนิดใดไม่ว่าจะได้รายได้มากแค่ไหน ได้คนมาจากที่ไหน ไม่ว่าจะเป็นจาก Domestic หรือมาจาก International ที่มาเป็นลูกค้าของเรา และไม่ว่าเราจะ Divide รายได้นั้นเพื่อกระจายออกไปให้เป็นของคนรุ่นต่าง ๆ เพื่อให้มันเกิดความเป็นธรรมมากขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อให้เมืองรองได้เติบโตขึ้นมาเพื่อให้โอกาสเขามากขึ้น สิ่งเหล่านั้นเป็นแค่เรื่องชั่วคราว เป็นเรื่องดีแต่เป็นเรื่องชั่วคราว เพราะถ้าเรายังไม่สามารถแก้ไข 2 เรื่องเมื่อสักครู่ได้ การเผาพืชไร่ก็ยังคงทำต่อไป การใช้เคมีอย่างไม่นับยะบันยัง ยังคงใช้ต่อไป การใช้พลังงานไม่ใช่เพื่อลดคาร์บอนที่อยู่หน้าบ้าน การลดพลังงานเป็นการลดเรื่องอื่น ๆ เพื่อจะช่วยภาวะในการที่แปลงคาร์บอนไดออกไซด์ให้กลายเป็นออกซิเจนให้ไม่ต้องทำงานหนักจนเกินไปไม่ใช่หรือ ดังนั้น ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงอาจจะเป็นมากกว่าการนับว่าเงินไปที่ไหน ไปถึงใครอย่างเป็นธรรมหรือไม่ แต่รวมถึงการที่เราแปลงประชากรที่ว่าด้วยเรื่องนักเดินทาง นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเดินทางใกล้หรือไกล ให้กลายเป็นคนที่เข้าใจบทบาทตัวเอง และความสามารถในการดึงความรู้ให้กลายมาเป็นอารมณ์ เพื่อเปลี่ยนแปลงโลกให้เป็นสิ่งที่ดีกว่า

เราโชคดีที่อยู่ในประเทศที่มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เป็นมิตร และทำให้เรารู้ว่าเราอยู่อย่างนี้ได้ แต่ผลที่สุดแล้วนักวิทยาศาสตร์ชี้มานานแล้วว่า ในขณะที่ทุกคนตื่นตื่น บอกว่าประเทศไทยนั้น ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ไม่มีแผ่นดินไหว ไม่มีภัยพิบัติขนาดใหญ่ ลม พายุ อากาศ ถูกเบรกไว้ด้วยภูเขาสูงอยู่ในเวียดนาม มรสุมขนาดยักษ์ใหญ่ที่เข้ามาถึงฝั่งเราได้มากที่สุดก็คงเป็นแค่นี้เปรสชัน ไม่ใช่ได้ฝุ่น ไม่ใช่ทอร์นาโด แต่ว่า Blessing หรือว่าพรที่สวรรค์นั้นให้ไว้กำลังค่อย ๆ ถอยลงหมดลงไป ถ้าเราไม่เปลี่ยนพฤติกรรม และพฤติกรรมนี้ในฐานะที่เป็นประเทศผู้รับนักท่องเที่ยวมากถึงอันดับ 10 ของโลก และเรามีสถานะการเงินที่ได้มาจากกิจกรรมนั้นมากถึงเป็นอันดับ 4 ของโลก และเราไม่ได้ใช้โอกาสนี้ในการเปลี่ยนแปลงมันเพื่อเรา เพื่อไทย และเพื่อโลก สิ่งเหล่านั้นย่อมเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผมได้ใช้เวลาของท่านมาครบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอบพระคุณที่ท่านให้ความกรุณาร่วมรับฟังขอบคุณมากครับ

ภาคผนวก

ความเป็นมาในการจัดแสดง ปาฐกถาเกียรติยศ เนื่องในวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล”

“มหิดล” เป็นพระนามของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะการแพทย์และการสาธารณสุข ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นพระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย และพระบิดาแห่งการสาธารณสุขไทย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัยที่ได้ตราพระราชบัญญัติมีผลใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2512 ซึ่งนับว่าเป็นวันเริ่มต้นของการใช้ชื่อมหาวิทยาลัยมหิดล ยิ่งความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งแก่บรรดาอาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ตลอดจนศิษย์เก่าและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมหิดล และนับจากวาระนั้นจนถึงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2566 ได้เวียนมาบรรจบครบเป็นปีที่ 54 นี้ มหาวิทยาลัยมหิดลจึงจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการจัดแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช เป็นครั้งที่ 12 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองถึงความสำคัญของวันคล้ายวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” ในโอกาสครบ 54 ปี และเพื่อเป็นการให้ความรู้แก่บุคลากร ศิษย์เก่า และนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนประชาชนที่สนใจได้ทราบบทบาทของมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีต่อสังคม และได้รับร่วมรำลึกถึงศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2566 อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีดำริให้มีการจัดปาฐกถาเกียรติยศฯ เนื่องในวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” ติดต่อกันมาทุกปี โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่าง ๆ มาแสดงปาฐกถาในหัวข้อต่อไปนี้

- พ.ศ. 2542 ปาฐกถาเกียรติยศเนื่องในงานคล้ายวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล
โดย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- พ.ศ. 2543 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
- พ.ศ. 2544 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ วะสี
- พ.ศ. 2545 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 2
เรื่อง “สุขภาพสังคม”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ วะสี
- พ.ศ. 2546 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 2
เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการเติมปัญญาให้สังคม”
โดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.9)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- พ.ศ. 2547 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 3
เรื่อง “เศรษฐกิจการเงินโลกกับการปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”
โดย ดร.โอฬาร ไชยประวัตินันท์
ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
- พ.ศ. 2548 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 3
เรื่อง “โครงการพัฒนาอยุ่สูง”
โดย ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล
เลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. 2549 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 4
เรื่อง “การปฏิรูปการเมืองกับสภาพสังคมไทย”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมานพ
ประธานคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- พ.ศ. 2550 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 4
เรื่อง “สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

- พ.ศ. 2551 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 5
เรื่อง “ประสบการณ์การบริหารมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ
เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”
โดย ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร
ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- พ.ศ. 2552 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 5
เรื่อง “ความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ไทย”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณเจตนา นาควัชระ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2553 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 6
เรื่อง “Current Global Health Issues”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พ.ศ. 2554 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 6
เรื่อง “การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยการปฏิวัติการศึกษา
และพัฒนาชนบท”
โดย คุณมีชัย วีระไวทยะ
นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

- พ.ศ. 2555 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 7
เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสู่ความยั่งยืน”
โดย ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. 2556 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 7
เรื่อง “การพัฒนาประเทศไทยเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม
อาเซียน (AEC)”
โดย คุณกานต์ ตระกูลสุน
กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. 2557 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 8
เรื่อง “ประเทศไทยบนเส้นทางเปลี่ยนผ่าน”
โดย ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
- พ.ศ. 2558 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 8
เรื่อง “มหาวิทยาลัยมหิดลกับความท้าทายในอนาคต”
โดย ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
และรองเลขาธิการสำนักพระราชวัง
รองประธานมูลนิธิมั่นพัฒนาและประธานคณะอนุกรรมการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- พ.ศ. 2559 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 9
เรื่อง “มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21”
โดย ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์
กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน และ
ผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ
อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- พ.ศ. 2560 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 9
เรื่อง “การแพทย์และสาธารณสุข 4.0”
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
- พ.ศ. 2561 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 10
เรื่อง “พิชิตความท้าทายยุคใหม่ ด้วยธรรมะและปัญญา”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2562 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 10
เรื่อง “มหาวิทยาลัยแห่งอนาคต”
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช

- พ.ศ. 2563 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 11
เรื่อง “การปรับตัวของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลง
ในยุค Disruption”
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. 2564 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 11
เรื่อง “ปฏิรูปอย่างไรให้เมืองไทยพัฒนา”
โดย ดร.วิโรจน์ สันติประภพ
อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2565 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 12
เรื่อง “การปฏิรูปอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมไทย :
ไม่มีวันหยุดยั้ง”
โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- พ.ศ. 2566 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ครั้งที่ 12
เรื่อง “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ในภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา”
โดย คุณวีระศักดิ์ โควสุรัตน์
สมาชิกวุฒิสภา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา

ประวัติ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช
ม.ป.ช., ม.ว.ม., ท.จ.ว.

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช หรืออาจารย์หมอกษาน เป็นบุตรคนที่ 4 ของพลตำรวจโท พระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุย จาติกวนิช) และ คุณหญิงอธิกรณ์ประกาศ (องุ่น จาติกวนิช) เกิดเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2455 ณ บ้านเลขที่ 2 ถนนสารพัด ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดพระนคร มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ดังนี้

1. พี่ชาย (ถึงแก่กรรมแต่เด็ก)
2. พี่ชาย (ถึงแก่กรรมแต่เด็ก)
3. พันตำรวจโท กษม จาติกวนิช (ถึงแก่กรรม)
4. ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
5. นายเกษม จาติกวนิช
6. นายเกษตร จาติกวนิช
7. นางโกศล จาติกวนิช
8. นายไกรศรี จาติกวนิช
9. นางโกสุม ศรุตานนท์
10. นางโกศัลย์ ลำช้า

สมรสกับนางสาวสุมาลี ยุกตะเสวี ธิดาหลวงยุกตะเสวีวิวัฒน์ (สิระ ยุกตะเสวี) และคุณหญิงยุกตะเสวีวิวัฒน์ (ถนอมศรี ยุกตะเสวี) เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 ภายหลังได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ ฝ่ายใน ปัจจุบันเป็นท่านผู้หญิงสุมาลี จาติกวนิช มีธิดาคนเดียวคือ ดร.กษมา จาติกวนิช ต่อมาได้รับพระราชทานสมรสกับหม่อมราชวงศ์ชาญวุฒิ วรวรรณ โอรส หม่อมเจ้าโวฒยากร วรวรรณ และหม่อมจิตรรา วรวรรณ ณ อยุธยา ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยาได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถจุลจอมเกล้า (จ.จ.) เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 เป็นคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

ประวัติหน้าที่รับราชการและงานบริหาร ปี พ.ศ. 2481 - 2522

- พ.ศ. 2481 เริ่มรับราชการ เป็นอาจารย์ผู้ช่วย กรมมหาวิทยาลัย กระทรวง
ศึกษาธิการ ทำงานประจำแผนกคัลยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช
- พ.ศ. 2482 เริ่มสอนวิชาคัลยกรรมทั่วไป แก่นักศึกษาแพทย์ปีที่ 23
ได้รับตำแหน่งอาจารย์ผู้ช่วย แผนกคัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล ทำหน้าที่เช่นเดียวกับหัวหน้าแพทย์ประจำบ้าน
โดยอยู่ในความควบคุมอย่างใกล้ชิดของศาสตราจารย์ นายแพทย์
ประจักษ์ ทองประเสริฐ หัวหน้าแผนกคัลยศาสตร์ในขณะนั้น
- พ.ศ. 2486 ได้รับตำแหน่งอาจารย์โท เริ่มการสอนวิชาคัลยศาสตร์ ระบบห้องทอง
- พ.ศ. 2491 ได้รับตำแหน่งอาจารย์เอก
- พ.ศ. 2495 ก่อตั้งสาขาวิชาคัลยศาสตร์ทรวงอกและหัวใจที่โรงพยาบาลศิริราช
และโรงพยาบาลปอด นนทบุรี จากระยะเริ่มแรกจนเป็นหน่วยที่
ทำการรักษาผู้ป่วยและโรคหัวใจที่ได้ผลดีที่สุดและทำมากที่สุด
ในประเทศไทยและภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนี้ ได้รับ
เอฟ.เอ.ซี.เอส. เป็นคนแรกแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2497 เป็นผู้ริเริ่มการผ่าตัดหัวใจรายแรกในโรงพยาบาลศิริราช
- พ.ศ. 2501 ได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์วิชาคัลยศาสตร์
ได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช
- พ.ศ. 2503 เริ่มการผ่าตัดหัวใจชนิดเปิดโดยการใช้เครื่องปอดหัวใจเทียมเป็น
รายแรกในโรงพยาบาลศิริราช
- พ.ศ. 2507 ได้รับตำแหน่งรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2511 ก่อตั้งสมาคมแพทย์โรคหัวใจแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2512 ริเริ่มก่อตั้งศูนย์โรคหัวใจในโรงพยาบาลศิริราช
- พ.ศ. 2514 ได้รับตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2522 เกษียณอายุ

งานบริหาร

ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ได้บุกเบิกงานใหม่หลายประการ ได้แก่

1. โครงการส่งเสริมการศึกษาแพทย์สำหรับชาวชนบท ริเริ่มในปี พ.ศ. 2518
2. สนับสนุนให้มีพยาบาลเวรปฏิบัติตามแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 4 เพื่อทดแทนแพทย์ที่ขาดแคลนตามอำเภอและตำบล
3. ได้ขยายวิทยาเขตแห่งใหม่ที่ตำบลศาลายา จังหวัดนครปฐม ในเนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ทำให้มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาเพิ่มเป็น 2 เท่า
4. โครงการวิจัยและพัฒนาอนามัยชาวเขา
5. รักษาการในตำแหน่งคณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณบดีคณะวิทยาศาสตร์

เป็นประธานกรรมการและกรรมการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ เช่น

1. ประธานกรรมการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2515
3. ประธานกรรมการที่ปรึกษาประชากรและสังคม ฝ่ายมหาวิทยาลัย
4. กรรมการผู้ผลิตบุคลากรทางการแพทย์ที่มีใช้แพทย์
5. กรรมการพัฒนาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล
6. กรรมการสอววิชาลัยศาสตร์ทรงวงอกของกรรมการประกอบโรคศิลปะ
7. กรรมการที่ปรึกษาค่ายอาสาพัฒนาและกรรมการที่ปรึกษาชุมนุมผู้บำเพ็ญประโยชน์
8. กรรมการพิจารณาหลักการคัดเลือกนักศึกษาแพทย์
9. ประธานการก่อสร้างตึก 72 ปี ของโรงพยาบาลศิริราช
10. รองประธานการก่อสร้างตึก 84 ปี ของโรงพยาบาลศิริราช

11. กรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยมหิดล
12. กรรมการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. กรรมการจัดตั้งศูนย์แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. กรรมการแพทย์ระดับบริหาร
15. ที่ปรึกษาฝ่ายนโยบายและบริหารการสาธารณสุข
16. ที่ปรึกษาคณะกรรมการจัดหารายได้เพื่อการรณรงค์และสมทบทุน
ป้องกันโรคหัวใจ
17. อ.ก.พ.ทบวงมหาวิทยาลัย
18. กรรมการอำนวยการคณะกรรมการกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
19. ที่ปรึกษาแพทย์ในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบท
20. รองประธาน Asian Pacific Congress of Cardiology
21. Fellow American College of Surgeons
22. Fellow of Society of University Surgeons
23. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2520

นายแพทย์เกษม เริ่มการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
ชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ และ พ.ศ. 2466 อายุได้ 11 ปี ได้เดินทางไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ พร้อมกับคุณเกษม พี่ชาย โดยเข้าศึกษาในระดับ
มัธยมต้นที่โรงเรียน Colchester เป็นนักกีฬาเทนนิสและรักบี้ของโรงเรียน และมีประวัติ
การเรียนในชั้นดีจนจบการศึกษา จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อด้านวิชาแพทย์ที่ Guy's
Hospital มหาวิทยาลัยลอนดอน ได้รับปริญญา M.R.C.S (Member of Royal
College of Surgeons) และ L.R.C.P. (Licentiate of Royal College of
Physicians) ในปี พ.ศ. 2480 และ D.M.T. (Diploma of Tropical Medicine)
จากมหาวิทยาลัยเอดินบะระ ในปี พ.ศ. 2481 เมื่อกลับมาประเทศไทย ได้ตัดสินใจ
เข้าทำงานที่แผนกศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งเป็นคณะ
แพทยศาสตร์แห่งเดียวของประเทศไทยในขณะนั้น ณ สถานที่แห่งนี้ชีวิตการทำงาน
ของนายแพทย์เกษม เริ่มจากการเป็นแพทย์ประจำบ้านศัลยศาสตร์ ต่อมาเป็นหัวหน้า
แพทย์ประจำบ้าน พร้อมกันนั้นทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการนอกเวลาราชการของ

โรงพยาบาลศิริราชด้วย และได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการในตำแหน่งอาจารย์ในปี พ.ศ. 2484

ชีวิตการเป็นแพทย์ที่คณะแพทยศาสตร์ นอกจากมีหน้าที่รักษาคณไฉ้แล้ว ยังต้องเป็น “ครู” สอนนักเรียนแพทย์และแพทย์ประจำบ้านด้วย เช่นเดียวกับ ศัลยแพทย์ท่านอื่นในประเทศและต่างประเทศในสมัยนั้น หลังจากทำงานทางศัลยศาสตร์ทั่วไป (general surgery) มาได้ระยะหนึ่ง บางท่านจะเบนเข็มไปทำงานในแขนงอื่น อาจารย์กษานันท์หลังจากที่ได้รับทุน MSA (Mutual Security Agency) ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาไปดูงานและฝึกงานทางศัลยศาสตร์ ณ สหรัฐอเมริกา ในระหว่างปี พ.ศ. 2494 - 2495 ได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มา ก่อให้เกิดประโยชน์ทางการแพทย์แก่ประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เพราะนอกจากบุกเบิก ก่อตั้ง และทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยศัลยศาสตร์หัวใจและทรวงอก ในภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลแล้ว ยังได้ไปช่วยทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผ่าตัดทรวงอก และที่ปรึกษาอาวุโสให้กับโรงพยาบาลโรคทรวงอกของกระทรวงสาธารณสุข และในปี พ.ศ. 2479 เป็นผู้ริเริ่มการผ่าตัดหัวใจรายแรกในโรงพยาบาลศิริราช

นอกเหนือจากความสามารถด้านวิชาการ ด้วยบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำ ความมีน้ำใจงาม และมนุษยสัมพันธ์อันดีเลิศ อาจารย์ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในชีวิตการเป็น “ครูแพทย์” และ “ศัลยแพทย์หัวใจและทรวงอก”

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2501 ได้รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ศาสตราจารย์กษานันท์เป็นผู้ดำเนินการผ่าตัดหัวใจชนิดเปิด (open heart surgery) ด้วยการเย็บปิดรูรั่วในหัวใจ โดยวิธีการลดอุณหภูมิร่างกายผู้ป่วย (hypothermia technique) สำเร็จครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2502 และเริ่มผ่าตัดโดยใช้เครื่องหัวใจและปอดเทียม (heart - lung machine) เย็บปิดรูรั่วในหัวใจในเด็กผู้ป่วยหญิง อายุ 14 ปี เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2503 โดยศาสตราจารย์กษานันท์ เป็นศัลยแพทย์ผู้ทำการผ่าตัด และมี Professor Ben Eiseman ศัลยแพทย์ผู้มีชื่อเสียงจากสหรัฐอเมริกา มาช่วยในการผ่าตัดครั้งนี้ด้วย จากการเป็นผู้บุกเบิกการผ่าตัดหัวใจเป็นครั้งแรกที่

โรงพยาบาลศิริราช ทำให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคนิคการผ่าตัดซึ่งได้ช่วยชีวิตผู้ป่วยโรคหัวใจได้เป็นจำนวนมาก ศาสตราจารย์เกษมได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา เมื่อ พ.ศ. 2516 เป็นการตอบแทนความดีความชอบสูงสุดแก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่นเป็นพิเศษ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีมหาวิทยาลัย และก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ต่อจากศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชัชวาล โสธานนท์ ในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2514 และได้รับเลือกให้บริหารงานติดต่อกัน 4 วาระ วาระละ 2 ปีจนถึงปี พ.ศ. 2522

เมื่อก้าวไปเป็นอธิการบดี อาจารย์เกษมได้ทุ่มเทสติปัญญาและเวลาให้แก่มหาวิทยาลัยมหิดลอย่างเต็มที่ บุคลิกโดดเด่นของอาจารย์เกษม คือมีความเป็นกันเอง นอกจากความสามารถและความขยันขันแข็ง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาจารย์เกษม ประสบความสำเร็จในการทำงานทุกด้านและในทุกแห่ง น่าจะเป็นอัธยาศัยส่วนตัวที่ทำให้สามารถ “ครองใจ” ผู้ร่วมงาน

กว่าครึ่งชีวิตของอาจารย์หมอกษณ ที่ได้ปฏิบัติงานให้แก่มหาวิทยาลัยมหิดลมาอย่างต่อเนื่อง ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ แม้ว่าจะทำงานด้านบริหาร ก็ยังผ่าตัดเพื่อช่วยเหลือคนไข้ อาจารย์หมอกษณเป็นทั้งครูที่ศิษย์รัก นายที่ลูกน้องเคารพ และหมอที่คนไข้เชื่อมั่นเคารพรักและศรัทธา ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล ได้กล่าวถึงอาจารย์หมอกษณว่า “อาจารย์เกษม เป็น Gentleman เป็นคนที่ Nice และเป็นนักกีฬาด้วย เคยเป็นนักเทนนิสฝีมือดี ทำทาง พูดจาหน่วยก้านเป็นสุภาพบุรุษ คนเรามองดูก็รู้” นอกจากความเป็นสุภาพบุรุษเป็นที่รักของผู้รู้จัก อาจารย์หมอกษณยังมีความเป็นผู้นำและเป็นนักบริหารชั้นเลิศ ซึ่งศาสตราจารย์ นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี ยังระลึกถึงคำพูดของอาจารย์หมอกษณ ที่เคยสอนไว้เสมอว่า “ถ้าเราเลี้ยงม้า แล้วจูงม้าไปที่ลำธาร บังคับให้ม้ามันกินน้ำ ถ้าม้ามันอึดและไม่กินน้ำ บังคับอย่างไร มันก็จะไม่ยอมกิน ต้องให้มันหิวน้ำก่อน เหมือนกับคนเราถ้าเราจะเป็นครูเขา เป็นหัวหน้างาน เป็นนักธุรกิจ เราต้องหาทางว่าทำอะไร นักเรียนจะหิววิชา ทำอย่างไร ลูกน้องจึงจะหิวการทำงาน หรือทำอะไรผู้ที่เราติดต่อนั้นจะหิวธุรกิจของเรา”

อาจารย์หมอกษานถึงแก่อนิจกรรมอย่างสงบ ในวันจันทร์ที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2539 สิริรวมอายุได้ 84 ปี 9 เดือน 8 วัน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์กษาน จาติกวณิช อธิการบดีคนที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมหิดล บริหารงานในช่วงปี พ.ศ. 2514 - 2522 ด้วยวิสัยทัศน์และความ เป็นผู้นำในการบริหารงานของท่านอาจารย์ได้บริหารงานให้มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ และเปิดบทบาทมหาวิทยาลัยสู่ สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสในชนบทได้ศึกษาวิชาการ ด้านการแพทย์เพื่อกลับไปพัฒนาชนบท ตลอดระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง ท่านอธิการบดีศาสตราจารย์ นายแพทย์กษาน ได้ก่อให้เกิดประโยชน์คุณูปการ แก่มหาวิทยาลัยที่สำคัญหลายประการ ผลงานที่โดดเด่น คือ

ขยายสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น โดยมีการจัดตั้งหน่วยงาน ใหม่ ๆ คือ

- ยกฐานะโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ เป็นคณะพยาบาลศาสตร์
- จัดตั้งโครงการศูนย์สัตว์ทดลอง ต่อมาพัฒนาเป็นสำนักสัตว์ทดลอง แห่งชาติ (ปัจจุบันเป็นศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ)
- จัดตั้งโครงการการศึกษาและวิจัยสิ่งแวดล้อม ต่อมาพัฒนาเป็นคณะ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
- จัดตั้งคณะเวชศาสตร์เขตร้อน
- จัดตั้งศูนย์วิจัยโภชนาการในโรงพยาบาลรามาธิบดี ต่อมาพัฒนาเป็น สถาบันวิจัยโภชนาการ (ปัจจุบันเป็นสถาบันโภชนาการ)

พัฒนาการบริหารงานสำนักงานอธิการบดี

จากเดิมซึ่งมีเพียง 3 กอง คือ กองกลาง (ปัจจุบันเป็นกองบริหารงาน ทั่วไป) กองคลัง และกองบริการการศึกษา (ปัจจุบันเป็นกองบริหารการศึกษา) ซึ่ง ไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม มหาวิทยาลัยจึงได้ พิจารณาปรับปรุงการบริหารสำนักงานอธิการบดีให้ทันสมัย ในเดือนสิงหาคม

พ.ศ. 2519 โดยได้ขยายหน่วยงานเพิ่มเติมคือ กองการเจ้าหน้าที่ (ปัจจุบันเป็นกองทรัพยากรบุคคล) กองกิจการนักศึกษา กองแผนงาน และกองห้องสมุด ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะเป็นสำนักหอสมุด (ปัจจุบันเป็นหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล)

เปิดบทบาทมหาวิทยาลัยมหิดล สู่อุตสาหกรรม

ศาสตราจารย์เกียรติคุณพรชัย มาตังคสมบัติ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล เล่าว่า “ในช่วงที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน ฐานะกูรณ์ดำรงตำแหน่งอธิการบดีนั้น นับได้ว่ากิจการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยได้ขยายออกไปสู่เวทีนานาชาติอย่างแท้จริง” กล่าวคือท่านได้ชักนำให้รัฐบาลประเทศเพื่อนบ้าน ส่งนักศึกษามาเรียนในหลักสูตรปริญญาโท ปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยมหิดล เดินทางไปเยี่ยมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในหลายประเทศ และเป็นประธานการอบรมจัดประชุมวิชาการนานาชาติระดับโลก นับเป็นการบุกเบิกงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหิดลสู่เวทีวิชาการนานาชาติ อันเป็นการขยายเกียรติภูมิของมหาวิทยาลัยมหิดลให้กว้างไกล สร้างโอกาสให้แก่วิทยาลัยมีโอกาสในชนบท ได้เข้ามาศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ และสามารถกลับไปพัฒนาชนบท ในปี พ.ศ. 2518 ซึ่งแนวความคิดนี้ต่อมาได้แพร่หลายไปยังมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกหลายแห่ง

นอกจากนี้ยังเป็นผู้ริเริ่มจัดทำธง “วันมหิดล” เพื่อนำรายได้มาช่วยผู้ป่วยอนาถาของโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์โรงพยาบาลของผู้ยากไร้และมหาวิทยาลัยของชุมชน

วางรากฐานวงการแพทย์ไทยด้านโรคหัวใจ

จัดตั้งศูนย์โรคหัวใจ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สมาคมแพทย์โรคหัวใจแห่งประเทศไทย และเปิดประตูวิชาการโรคหัวใจของไทยสู่นานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหิดล ชาบซึ่งในคุณงามความดีที่ท่านอาจารย์ได้อุทิศทั้งกำลังกายและกำลังใจ ในการวางรากฐานและพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งเปิดบทบาทของมหาวิทยาลัยสู่นานาชาติจนรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน

ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช ครั้งที่ 12
ในวันนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลจัดขึ้นเพื่อแสดงมุทิตาจิตและร่วมรำลึกถึงท่านอาจารย์
คุณงามความดีของท่านอาจารย์จะอยู่ในใจพวกเราชาวมหิดลตลอดไป

(คัดย่อประวัติจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวณิช, 14 กันยายน พ.ศ. 2539)

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0 2849 6240-6 โทรสาร 0 2849 6247

เว็บไซต์ <https://op.mahidol.ac.th/ra/>

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

999 ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0 2849 6240-6 โทรสาร 0 2849 6247

เว็บไซต์ <https://op.mahidol.ac.th/ra/>